

de anti fascist

2005 - 2

In dit nummer
onder andere:

Referendum EU grondwet
blz. 3

AFVN in Actie!
blz. 4

Maken regering en
Tweede Kamer zich
schuldig aan landver-
raad?
blz.5

Het historisch besef van
Balkenende
blz. 7

De Weteringschans
blz. 8

8 mei Berlijn
blz. 12

Bergen-Belsen
blz. 14

uitgave van:

**anti fascistische oud verzetsstrijders nederland
bond van anti fascist**

Leharstraat 8 - 6961 BM Eerbeek

Verschijnt 4 keer per jaar.
ISSN 0166-7556

Algemeen correspondentie-adres:
Leharstraat 8 - 6961 BM Eerbeek
Tel. 0313-654685
e-mail secr@afvn.nl

Abonnementsprijs:
Minimaal 10 euro per jaar

Losse nummers euro 2,50 (excl. portokosten)

Opgave abonnementen:
Telefonisch of per e-mail

Redactie coördinatie:
Jan Cleton

Redaktiemedewerkers:
Jan IIsink,
Celine v.d. Hoek,
Piet Schouten,
Toos Plug,
en vele anderen.

Vertaalster:
Toos Plug

Buitenlandse contacten:
Celine v.d. Hoek,
Annabelle Schouten.

Layout:
Jan Cleton

De Antifascist is een uitgave van de A.F.V.N. (Anti Fascistische oud Verzetsstrijders Nederland, Bond van Anti-fascisten).

Deze vereniging stelt zich ten doel:
a. te zorgen dat de daden van het anti-fascistische verzet bekendheid houden, respectievelijk bekendheid krijgen;
b. herlevend fascisme (neo-fascisme) te signaleren en met alle, bij de wet geoorloofde middelen te bestrijden;
c. te strijden voor vrede en vriendschap tussen de volkeren;
d. te strijden tegen iedere vorm van discriminatie.

Wilt u ons werk steunen?
Stort dan een bijdrage op gironr. 3206900 t.n.v. penningmeester A.F.V.N. Voorstraat 42 A, 3931 HE Woudenberg. Tel. 033 - 2860271

De voorpagina

Met de afbeeldingen op de voorpagina van dit nummer vestigen we de aandacht op twee zaken die momenteel spelen. In de eerste plaats is daar de Europese Grondwet die de uitwerking van een bom zal hebben voor degenen die slechts hun arbeidskracht kunnen verkopen, alhoewel velen dat nog niet beseffen. En daarnaast hebben we een afbeelding geplaatst van de VS-minister van Buitenlandse Zaken, Condoleezza Rice, en de vissen die zij wenst te vangen: Cuba, Noord-Korea, Wit-Rusland, Zimbabwe, om er maar enkele te noemen.

In beide zaken wordt de bevolking overspoeld met begrippen als vrijheid, democratie en mensenrechten, om het gevoerde beleid te ondersteunen of te aanvaarden. Hieronder geef ik mijn visie op die begrippen.

Vrijheid, democratie en mensenrechten

Als er over vrijheid gesproken wordt, bedoelen ze volgens mij vrijheid voor het kapitaal.

Als ze het over democratie hebben, bedoelen ze volgens mij de burgerlijke democratie die ten dienste staat van het kapitaal.

Als ze het over mensenrechten hebben, bedoelen ze volgens mij hun recht op uitbuiting van de arbeidskracht.

Hoe valt anders te verklaren dat ze het juist op die landen voorzien hebben waar de voornoemde vrijheden voor het kapitaal niet bestaan, of beperkt zijn?

Hoe valt anders te verklaren dat ze geen enkel probleem hebben met een land als Saoedi-Arabië, waar elke vorm van democratie of mensenrechten een farce is. Waar vrouwen zelfs niet eens een auto mogen besturen. Hoe valt anders te verklaren dat ze Milosevic vervolgen, maar Suharto en Pinochet beschermen.

Hoe valt anders te verklaren dat...

Ach, het is volgens mij in feite heel eenvoudig: **Het gaat helemaal niet over principes, maar over belangen!**

Hebt u een andere mening? We horen het graag. Stuur uw bijdrage op naar de redactie.

Jan Cleton

secretaris AFVN / Bond van anti

Als die honderdduizenden mensen die vorig jaar demonstreerden tegen de verslechtingen, die het gevolg zijn van de akkoorden van Lissabon, zouden beseffen dat de Europese grondwet een dergelijke politiek officieel tot maatstaf maakt hoe zouden ze dan stemmen?

In de brochure van het Comité 'Grondwet Nee' staat o.a. het volgende:
"De vrije markt, de vrije beweging van het kapitaal: dat lijkt de rode draad waarin alles in deze grondwet ondergeschikt wordt gemaakt. Dat betekent dat het neoliberale project van de EU grondwettelijk wordt vastgelegd, met vrij kapitaalverkeer, privatisering, uitverkoop van sociale voorzieningen... Zo vrijblijvend als de passages over de rechten van de burgers zijn, zo stellig zijn die over de rechten van het kapitaal."

Referendum EU grondwet

"Op 1 juni vindt in Nederland een referendum plaats over de Europese grondwet. Alle kiesgerechtigden in Nederland mogen dan vóór of tegen instemming door Nederland met dat verdrag stemmen. De Europese grondwet vervangt niet de Nederlandse grondwet. Het is een verdrag waarin de basisbeginselen zijn vastgelegd van de Europese samenwerking."

Zo luidt dus de eerste alinea van de GRONDWET KRANT. "Uw stem telt!" staat er boven.

Wat denkt U, zou uw stem echt tellen?

Als de meerderheid vóór stemt zal dat ongetwijfeld uitgelegd worden als instemming met de instemming door Nederland. Ook als een grote minderheid tegen stemt. Dat noemen ze nou eenmaal democratie in Nederland. De democratie van de helft plus één. (Wat overigens niet geldt voor een grondwetswijziging, daar moet driekwart van de Eerste Kamer vóór stemmen). De rest heeft zich daar maar bij neer te leggen. Als echter de meerderheid in dit referendum tegen zou stemmen dan geldt die democratische regel in dit geval niet. (Laat staan dat er voor de instemming met de instemming driekwart voor zou moeten stemmen.)

Want, "de uitslag van het referendum is een advies aan het parlement. Uiteindelijk houdt het parlement het laatste woord over instemming met de Europese grondwet door Nederland." Over het inbouwen van zekerheden om deze grondwet er door te krijgen gesproken!

Vóór een democratisch Europa?

Als u al vragen hebt over het democratische gehalte van dit referendum, dan moet u zeker niet vertrouwen op de mogelijkheden die u straks hebt om invloed uit te oefenen op de

Europese politiek. U mag dan wel uw stem uitbrengen bij de Europese parlementsverkiezingen, maar dit parlement heeft geen macht als het over echt relevante onderwerpen op bijvoorbeeld economisch en militair gebied gaat. In artikel I-41-8 staat:

Het Europees Parlement wordt regelmatig geraadpleegd over de voornaamste aspecten en de fundamentele keuzen op het gebied van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid. Het wordt geïnformeerd over de ontwikkeling daarvan.

Het blijft dus bij raadplegen en informeren van het enige Europese orgaan waar de gewone man en vrouw op kunnen stemmen als het om veiligheids- en defensiebeleid gaat.

Als u vóór deze EU grondwet stemt, dan accepteert u dat dus!

Maar u accepteert dan nog veel meer. In artikel I-41-1 staat:

Het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid is een integrerend deel van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid. Het voorziet de Unie van een operationeel vermogen dat op civiele en militaire middelen steunt. De Unie kan daarvan gebruik maken voor missies buiten het grondgebied van de Unie met het oog op vredeshandhaving, conflictpreventie en versterking van de internationale veiligheid overeenkomstig de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties. De uitvoering van deze taken berust op de door de lidstaten beschikbaar gestelde vermogens.

Daar staat nogal wat, als we het vergelijken met het 'ouderwetse' defensiebeleid dat echt defensief was, oftewel bescherming van het eigen grondgebied tegen een eventuele agressor.

Daar staat dus dat militaire missies buiten het grondgebied van de EU uitgevoerd mogen worden. Alhoewel dat in de Europese praktijk van de laatste jaren al het geval was, berustte de toestemming daarvoor nog bij de nationale parlementen. Denk

maar aan de recentelijke discussie in de Tweede Kamer over de uitzending van Nederlandse troepen naar Afghanistan. Dat is dus afgelopen als deze Europese grondwet effectief wordt.

Want nationale wetgeving en besluiten mag/mogen niet strijdig zijn met de EU grondwet!

Dat laatste staat dan wel niet letterlijk in de grondwettekst, maar valt er wel uit te concluderen.

Zo valt er meer te concluderen uit de voor de gewone man onbegrijpelijke en vage tekst van deze grondwet. Bij 2 vandaag kwamen ze dan ook al tot de conclusie dat "hoe meer je je er in verdiept, hoe meer je er tegen wordt". Er mogen dan wel verbeteringen in zitten ten opzichte van de huidige Europese verdragen - wat voor GroenLinks de reden was om voor deze grondwet te zijn - de hoofdtendens blijft dat deze grondwet geschreven is vóór en dóór het Europese grootkapitaal.

En dus is er een duidelijke achteruitgang in democratisch en sociaal opzicht in vergelijking met de wetgeving in Nederland en andere landen in Europa waar door sociale strijd bepaalde rechten verkregen zijn.

Bij twijfel Nee!

We zouden nog veel meer voorbeelden aan kunnen halen, maar daar is deze pagina te klein voor. Het enige wat we er nog over willen zeggen is:

Ga wel stemmen, maak gebruik van uw recht, hoe ondemocratisch dit referendum in feite ook is.

Wij geven geen stemadvies, maar als u twijfelt STEM DAN NEE!

Als genoeg mensen dat doen worden ze in ieder geval gedwongen hun (on)democratische gezicht te laten zien.

De redactie

Discussie-avond AFVN

Antifascisme toen en nu

Op **maandag 2 mei** organiseert de Anti Fascistische oud-Verzetsstrijders Nederland / Bond van Antifascisten in het kader van 60 jaar bevrijding een openbare avond in Wageningen onder het motto "Antifascisme toen en nu".

De avond begint om 19.30 uur. Plaats: de Wielewaag, Stationsstraat 32, Wageningen.

Vlak bij het busstation. Volop gratis parkeergelegenheid op het parkeerterrein aan de naastgelegen Gerdestraat.

Het programma ziet er als volgt uit:

1. Opening (met o.a. uitleg over het thema van de avond)
2. Projectie van de AFVN-video "Fascisme is rampzalig, altijd en voor iedereen".
3. Oud-verzetsstrijder Jan Vlietman vertelt over de antifascistische strijd tussen 1933 en 1945
4. Mogelijkheid tot vragen stellen aan Jan Vlietman
5. Pauze
6. Was het fascisme verslagen in 1945? Het standpunt van de AFVN, met aansluitend discussie.

Draagt de EU grondwet bij aan groei van fascistische tendensen in de maatschappij? Waarom willen ze Bevrijdingsdag omdopen tot de "Dag van Vrijheid en Democratie"?

Wij denken dat deze avond, die we vanuit ook voor U wel begrijpelijke redenen in Wageningen georganiseerd hebben, een tegenwicht kan en moet bieden aan het neo-liberalistische geweld. Balkenende noemde, tijdens zijn toespraak in de Reichtstag in Berlijn, von Stauffenberg (de man die in 1944 een aanslag op Hitler wilde plegen) "de grondlegger van de Europese gedachte". Daarmee verwoordde hij de gedachtegang van het Europese grootkapitaal. Tijdens zijn toespraak in de Knesset, het parlement van Israël, zei Balkenende dat het antifascistische verzet in de periode 1940-1945 in Nederland niet veel voorstelde. Hij heeft blijkbaar nooit de betekenis van de Februaristaking begrepen. En van deze man moeten we een Europese grondwet aannemen? Deze man wil ons normen en waarden opleggen?

Als U er net als wij van overtuigd bent dat het fascisme niet werkelijk verslagen is, dat er weer een sterk antifascistisch verzet tegen dit neo-liberale beleid - dat steeds meer neo-fascistische trekken gaat vertonen - moet komen...

Help ons dan, door Uw aanwezigheid en discussiebijdragen, van deze avond een symbool van antifascistische eenheid te maken.

Vieren en herdenken anno 2005

Herdenk de vierde vier de vijfde mei, we hoeven dat niet meer speciaal onder de aandacht te brengen. Voor ons, bewuste antifascisten, is dat een vanzelfsprekendheid. Dat doen we gewoon zolang we het lichamenlijk en geestelijk op kunnen brengen.

Op het moment dat ik dit schrijf is onze voorzitter Celine aanwezig bij de Ravensbrückherdenking. Ik hoop dat ze zich niet hoeft te ergeren. Want dat is iets dat steeds meer voorkomt bij de herdenkingen in de laatste jaren.

De belangrijke rol die met name communisten gespeeld hebben in de concentratiekampen is aan de jongeren niet bekend. Waarom niet? Omdat het

niet meer genoemd wordt tijdens herdenkingen en in de burgerlijke media.

Neem bijvoorbeeld Amsterdams burgemeester Job Cohen. En wat hij zei rondom de herdenking van de Februaristaking dit jaar. Hij had daar een rede voor op papier gezet. Hij heeft hem twee keer gebruikt: eerst bij de Amsterdamse ABVAKABO en daarna bij de Dokwerker. Het verschil tussen beide redevoeringen bestond erin dat hij bij de Dokwerker niet vertelde dat de illegale CPN tot de staking opgeroepen had!

En zo gaat het maar door, herdenking na herdenking. Zelfs Poetin kon tijdens de Auschwitzherdenking in Polen de woorden Rode leger niet meer door zijn strot krijgen. De rol van de

communisme antifascistische strijd moet vergeten worden. De Internationale Rode hulp wordt verzwegen. De rol van het financierskapitaal en het belang dat zij hadden bij het fascisme staat tegenwoordig ook niet meer in de geschiedenisboekjes in de voormalige socialistische staten.

Aan ons de taak er voor te zorgen dat het bewuste antifascisme levend gehouden wordt. Daar zullen we dag in dag uit aan moeten werken.

Laten we van deze herdenkingsperiode gebruik maken om ons te manifesteren, om in gesprek te gaan met mensen en op die manier ons netwerk uit te breiden en te verstevigen.

Jan Cleton

Maken regering en Tweede Kamer zich schuldig aan landverraad ?

Door Nico Steijnen, advocaat

Het staat er toch uitdrukkelijk, in artikel 97 van onze Grondwet: “Alle Nederlanders die daartoe in staat , zijn verplicht mede te werken tot handhaving van de onafhankelijkheid van het Rijk en tot verdediging van zijn grondgebied”

Maar dat geldt dan kennelijk alleen voor gewone burgers. En niet voor onze vertegenwoordigers op het pluche van de regeringszetels en in de Tweede Kamer. Want toen onder President Bush in juni 2002 een wet tot stand kwam waarin Bush zichzelf het recht verschaftte om gewapenderhand Nederland binnen te vallen, teneinde eventueel Amerikanen en hun bondgenoten te bevrijden uit de cellen van het Internationale Strafhof, beperkte de regering zich tot het uitspreken van ‘bezorgdheid’ hierover bij de Amerikaanse ambassadeur. En kwam ook de Kamer niet verder dan wat obliagaat verontwaardigd gepruttel.

De reactie van de Amerikaanse regering luidde dat men zich niet kon voorstellen dat Nederland Amerika in een positie zou brengen dat zou moeten worden opgetreden. Een antwoord vol onderhuidse dreiging voor het geval dat Nederland dat wellicht, zijns ondanks, zou menen dat wél te kunnen doen.

En alsof een dergelijke afschuwelijke en misdadige bedreiging van Nederland met agressie de gewoonste zaak van de wereld is, gingen regering en parlement vervolgens weer over tot het dagelijkse geneuzel. Over de dreiging van terrorisme van kleine mannetjes bijvoorbeeld. Waarvoor onze

wetten en vrijheden zo dringend noodzakelijk ingeperkt moeten worden. Terwijl de dreiging met terrorisme van Bush intussen als een slagschaduw boven Nederland blijft hangen.

En al doende kwam de Nederlandse wetgever tot een definitie van terroristische bedreiging die, onbedoeld, in elk geval althans op één man perfect is toegesneden, de persoon van Bush. Die definitie luidt: ‘Het dreigen met geweldadige aktie met het oogmerk om de bevolking of een deel van de bevolking van Nederland ernstige vrees aan te jagen, dan wel de Nederlandse overheid of een internationale organisatie, gevestigd in Nederland, te dwingen iets te doen, niet te doen of te dulden.’”

Het moet gezegd worden, geen enkele andere bekende terrorist voldoet zo compleet aan deze definitie: Bush tracht niet alleen de Nederlandse overheid met dreigend geweld naar zijn hand te zetten, maar ook een internationale instelling gevestigd hier in ons land, namelijk het Internationale Strafhof.

Bush dus als superterrorist. Maar in één moeite door ook als superoorlogsmisdadiger. Want niets is naar internationaal recht een ernstiger misdrijf dan agressie. En dat is wat Bush Nederland in het vooruitzicht stelt. Als we niet willen luisteren.

“We”, dat is dan Nederland. Maar intussen zitten we hier dan wel met een Internationaal Strafhof dat van ons, Nederland, onafhankelijk heet te zijn. En dat we dus niet aan een touwje hebben om het te laten dan-

sen zoals dat Bush gerieft.

De boodschap van Bush is echter luidt en duidelijk: ‘Jullie zorgen maar dat jullie het wél aan de lijn hebben, anders zijn de gevolgen voor jullie’.

Wat houdt die lijn dan in, waaraan het Internationaal Strafhof verondersteld wordt te lopen ? Die lijn mag van Bush nog veel minder ver uitgevierd worden dan vaak wordt gedacht. Want de ‘The Hague Invasion Act’ dreigt niet alleen met agressie-geweld als er Amerikanen opgesloten zouden worden in de cellen van het Internationaal Strafhof, maar ook als het gaat om mensen van bondgenootschappelijke nationaliteiten of van nationaliteiten waarmee Amerika op ad hoc basis militair optreedt.

Kortom, wat Bush in feite zegt is: ‘Zorg dat niet alleen van mijn Amerikanen wordt afgebleven, maar ook van al mijn vrienden over de hele wereld, anders loopt het slecht met jullie af’.

Een waarom is er van de zijde van de regering en de Tweede Kamer tegen deze perverse bedreigingen met militair geweld geen enkel verzet ? Dat kan maar één reden hebben: de landverraders die het hier in Nederland politiek voor het zeggen hebben zijn het ook op dit punt heimelijk volkomen eens met de Amerikaanse agenda: geen strafrechtelijke vervolging van westerse oorlogsmisdadigers. Alleen van oorlogsmisdadigers van landen die we, letterlijk, tot onze vijand bombarderen.

En hoe zou dat Internationale Strafhof die vanuit Washington met behulp van oorlogstrom voor-

geschreven wet ook maar durven overtreden, nu Nederland zo verschrikkelijk zijn best doet om duidelijk te maken daartegen geen enkele bescherming te willen bieden?

En zo krijgen de eed-verzakers in de Nederlandse regering en het Nederlandse parlement hun zin. En is van een onafhankelijk en onpartijdig Internationaal Strafhof al meteen vanaf den beginne gehakt gemaakt.

De beloning is dat de lompe boer, Nederland, als schildknaap verder mee mag optrekken met de edelman Bush.

Op naar nieuwe militaire avonturen.

Tegen de landverradelijke politieke klik die nu al decennialang de Nederlandse staatsmacht usurpeert, rest momenteel niets anders dan een beroep op de Nederlandse rechter.

Op 29 april a.s. zal dat gedaan worden. Door een aantal personen en organisaties (waaronder de AFVN, red), die de waardigheid van Nederland nog wél serieus nemen. En die het eenvoudig verdommen om zonder morren potentieel slachtoffer te zijn voor het met militair geweld hier te lande inpeperen van de Amerikaanse belangen.

In kort geding zullen zij eisen dat Bush, als de misdadiger die hij is, zal worden gearresteerd zodra hij voet op Nederlandse bodem zet. Dan wel dat de Staat in elk geval wordt bevolen hem terstond weer als ongewenst vreemdeling retour te zenden.

Landelijke demonstratie zaterdag 7 mei: STOP BUSH! Voor een rechtvaardige wereld 13.00 uur Museumplein Amsterdam

Kabinet Balkenende II heeft George W. Bush uitgenodigd om op 7 en 8 mei een bezoek te brengen aan Nederland. Wij willen tijdens dat bezoek met een landelijke demonstratie op zaterdag 7 mei duidelijk maken dat grote delen van de Nederlandse bevolking de wereldorde van Bush - en de steun daaraan van Balkenende II - afwijzen. Immers: - De illegale bezetting van Irak heeft aan meer dan 100.000 Iraakse burgers en 1500 Amerikaanse soldaten het leven gekost. Bush heeft de wereld voorgelogen om deze illegale oorlog te beginnen en bedreigt nu andere landen met oorlog. - De regering van Bush is verantwoordelijk voor de martelingen in Abu Ghraib en de mensenrechtenschendingen in Guantanamo Bay. - Bush blokkeert het uitvoeren van VN-resoluties tegen Israël waardoor de schending van Palestijnse rechten - zoals de bouw van de muur - onverminderd door kan gaan. - De zogenaamde 'oorlog tegen terrorisme' heeft wereldwijd geleid tot het criminaliseren van moslims en de toename van racisme. - Bush weigert mee te werken aan het Internationaal Strafhof in Den Haag. - De Verenigde Staten zijn een van de grootste vervuilers van het milieu, maar Bush weigert mee te werken aan het Kyoto verdrag. - In eigen land staat Bush voor het afbreken van burgerrechten, de vrijheden van homoseksuelen en het abortusrecht. - In de wereld van Bush regeert de Dollar-democratie en worden mondiaal de verschillen tussen arm en rijk groter. Demonstreer mee op 7 mei! Tegen de wereldorde van Bush! Voor een rechtvaardige wereld! Steun deze campagne - uw bijdrage is hard nodig: Giro 114825 t.n.v. Nederland Bekent Kleur, Amsterdam o.v.v. Stop Bush. Help mee met de mobilisatie! Materiaal is te bestellen via: info@stopbush.nl of kijk op <http://www.stopbush.nl>

Het historisch besef van Balkenende

Door Celine van der Hoek

Kortgeleden bracht minister-president Balkenende een bezoek aan Israël, naar aanleiding van de vredesbesprekingen tussen Sharon van Israël en Abas van de Palestijnse regering. Balkenende hield een rede in de Knesset die kenmerkend was betreffende zijn kennis van de gebeurtenissen tijdens de bezetting van ons land door de Duitse fascistena. Nu is het bekend dat Sharon niet te spreken is over het feit dat veel Nederlanders begrip hebben voor de strijd van de Palestijnen tegen hun onderdrukking die al meer dan vijftig jaar duurt, had dat soms invloed op die rede?

Balkenende sprak onder andere over de onverschilligheid van een groot deel van onze bevolking ten opzichte van de vervolging van de joden door de Duitse bezetter. Dat was ook juist. Maar dan kwam er een beschamende en zeer beledigende aanval op het verzet in ons land. Het verzet in Nederland had niet veel voorgesteld.

Een verzet dat tot staking opriep in februari 1941 tegen de mishandelingen en in elkaar slaan van joodse mannen, vooral in buurten waar veel joden woonden. De oproep tot staken kwam van de communistische partij. Deze staking heeft zich tot ver buiten Amsterdam uitgebreid. Hieraan hebben veel arbeiders uit alle gezindten meegedaan. Er hebben ook mensen uit alle gelederen van ons volk verzet gepleegd. Velen hebben deze moedige strijd tegen de onderdrukker met hun leven moeten bekopen. Dat nog in leven zijnde voormalige verzetsstrijders zich door deze rede beledigd voelen is te begrijpen. Door deze laffe aanval op het toenmalig verzet is hun respect voor deze minister-president tot het nulpunt gedaald.

Minister-president Balkenende was ook aanwezig bij de beëdiging van de nieuwe ultra rechtse president van de Oekraïne, Victor Joesjenko. Joesjenko is sympathisant van de UNA-UNSO, de Oekraïense nationale Assemblée. De UNA-UNSO werd in 1929 onder een andere naam opgericht, de OUN (Organisatie van Oekraïense Nationalisten) waarvan de leden samen met de Duitse Wehrmacht tegen de Sovjet-Unie vochten. Na de val van de Sovjet-Unie werd de UNA-UNSO opgericht. De Oekraïense Nationale Assemblée dus. Een fascistische beweging die vooral in het westen van de Oekraïne een grote aanhang onder de jeugd heeft vanwege de economische crisis sinds de privatiseringen van 1991.

In 1999 en 2000 staken leden van deze organisatie de huizen van joden, Russen en communisten in de regio Lviv in het westen van de Oekraïne in brand.

De vroegere leider van de UNA-UNSO, Andry Shkil, werd in het parlement gekozen met de steun van "Ons Oekraïne" de politieke partij van Joesjenko. De Oekraïense regering besprak twee jaar geleden de rehabilitatie van de collaborateurs in de regio Lviv. Nu krijgen de gewezen SS'ers dezelfde pensioenvoordelen als de oud-strijders tegen het fascisme.

Joesjenko zelf kwam met hulp van de NAVO, dollars en fascistena aan de macht. (Bron: Solidair.org)

Joesjenko ontving ter opluistering van zijn beëdiging uit handen van de aartsbisschop een strijdknots uit een Pools museum die ooit behoorde aan de kozakkenhoofdman Chmelnitski, een fervent jodenhater. Deze Chmelnitski was verantwoordelijk voor progroms en moord op zeker 400.000 joden in de Oekraïne in 1648. Joesjenko kuste deze strijdknots!

Dit cadeau pastte precies in de lijn van Joesjenko's politieke overtuiging. Deze schandalige vertoning was zonder commentaar op de televisie te zien.

Men kan dus niet beweren dat de minister-president enig historisch besef heeft. Dat geldt ook voor de media. Het was een zeer beschamende vertoning en voor ons land, dat pretendeert een democratie te zijn, een enorm minpunt.

Het Tuig mag zich weer roeren in de Oekraïne

De Weteringschans; tijdens de oorlog een onneembare veste

Door Bert Bakkenes

Terwijl het in 1944 voor veel mensen al vaststond dat de nazi's de oorlog zouden verliezen werd de strijd tussen het verzet en de Duitse bezetters alleen maar heftiger en verbitterder. Steeds vaker kwam het voor dat illegale werkers in handen van de vijand vielen met alle gevolgen van dien. En ook steeds vaker kwam het voor dat hun verzetskameraden pogingen deden om hun vrienden weer uit de gevangnissen te halen die door de Duitsers, met hulp van Nederlandse handlangers, streng werden bewaakt. Een van die gevangnissen was de Weteringschans in Amsterdam. Midden in de stad, dicht bij het Leidseplein, werd deze gevangenis als verzamelplaats gebruikt voor mensen die zich met de meest uiteenlopende verzetsactiviteiten hadden beziggehouden. Twee maal is geprobeerd om de gevangenen te bevrijden. Beide pogingen zijn jammerlijk mislukt.

In april 1944 zaten verschillende leidende leden van de verzetsorganisaties op de Weteringschans vast. Het ging hierbij om H. Dienske van de Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers (LO) en P. Guermontprez van de Raad van Verzet (RVV). Er werd besloten een poging te wagen om de gevangenis te overvallen en tenminste een aantal van de vrienden te bevrijden. Het plan kwam van Gerrit Jan van der Veen, een verzetsman met een lange staat van dienst die nog kort er voor had deelgenomen aan de overval op de Landsdrukkerij in Den Haag waarbij 10.000 persoonsbewijzen waren buitgemaakt. Eerder had zijn groep het Bevolkingregister in Amsterdam opgeblazen. Van der Veen was oververmoeid door het vele verzetswerk, maar voor de Weteringschans wilde hij absoluut iets doen. Het plan werd uitgewerkt om in de nacht van 30 april op 1 mei 1944 de gevangenis te kraken. Uit heel het land werden ervaren

verzetsmensen en saboteurs naar Amsterdam gehaald. De 28 man die bij de overval betrokken zouden zijn kwamen samen in een huis in Amsterdam waar Van der Veen de laatste instructies gaf.

Gerrit Jan van de Veen met dochters, Gerda links en Loekie rechts.

Daaronder Loekie met beeld gemaakt door vader.

Daaronder het hernoemen van de Euterpestraat in Gerrit Jan van der Veenstraat in Amsterdam in mei 1945.

Foto's: Nederlands Christelijk Fotopersbureau..

Een centrale rol in het plan was weggelegd voor een bewaker, Van Welsum genaamd, die in het complot zat en de voordeur zou moeten openen voor de ploeg die de overval ging uitvoeren. Het was bekend dat er daarna nog Duitse bewakers overmeesterd moesten worden. Soms waren er ook honden aanwezig, maar er was gezegd dat dit deze keer niet het geval zou zijn.

Om 04.00 uur in de nacht stal van Welsum de voordeursleutel uit het

bureau van de wachtcommandant en maakte de voordeur zoals afgesproken open. Daarna dook hij meteen onder omdat zijn rol in de zaak niet te verhullen zou zijn. Door de open deur kregen Gerrit van der Veen en drie vrienden toegang tot de gevangenis. Maar al snel ging het mis. Toen een van de overvallers de deur van een wachtlokaal opentrok kwam er een woedend blaffend hond op hem af. Hij had geen keuze en moest schieten. Meteen was er alarm in de hele gevangenis en er ontstond een schietpartij tussen de vier overvallers en de Duitse bewakers. Wonder boven wonder lukte het de mannen om weer buiten te komen, waarbij zij de magazijnen van hun wapens leeg schoten. Tijdens deze schotenwisseling werd Van der Veen getroffen. Maar geholpen door zijn vriend Gerhard Badrian kon hij nog een onderduikplek bereiken. Daar bleek dat de kogels zijn onderlichaam en benen hadden verlamd. Hij werd verzorgd, zo goed als het ging, en intussen opende de SD de jacht op de overvallers. Op 12 mei deden ze een inval op het adres waar Gerrit van der Veen werd verpleegd en hij werd meegenomen. De Duitse afrekening liet niet lang op zich wachten. Op 10 juni 1944 werden Gerrit Jan van der Veen, P. Guermontprez, F. Duwaer, J. Limpers en K. Pekelharing naar de duinen bij Overveen gebracht en door de Duitsers gefusilleerd. Hun lichamen werden in de duinen begraven. Het is nooit duidelijk geworden waarom er plotseling wel honden waren in de gevangenis die nacht. Na het incident werd de bewaking nog meer verscherpt en werden de waakhonden een vast bestanddeel van de veiligheidsmaatregelen aan de Weteringschans.

Een tweede poging

Intussen nam het aantal verzetsmensen dat aan de Weteringschans gevangen zat alleen maar toe. Een incident in Haarlem op 23 juni 1944 was het startsignaal voor een tweede poging om de Weteringschans open

te breken. Op die dag werd tijdens een overval op een distributiekantoor de verzetsman Jan Wildschut opgepakt. De overval was het werk van een Knokploeg uit Alkmaar, waar Jan Wildschut aan was toegevoegd. Tijdens de ontsnapping gebruikte een NSB'er zijn fiets om Wildschut tot stoppen te dwingen en na arrestatie werd hij overgebracht naar de Weteringschans.

Wildschut was een nauwe verzetsvriend van Johannes Post een Drentse verzetsman die tot de top van de illegaliteit behoorde.

Johannes Post

Post was verbonden aan de Trouw groep en was betrokken bij vele gewaagde verzetsactiviteiten. Identiteitspapieren werden gestolen, bonnen buitgemaakt en de grote klapper kwam met de overval op een politiebureau in de Haagse Archimedesstraat waarbij meer dan 50 politierevolvers, patroonhouders en scherpe munitie werden buitgemaakt. Het verzet zat dringend om goede handwapens verlegen, dus was de buit een welkome vangst. Kort na deze triomf hoorde Post dat Wildschut was opgepakt en waar hij nu verbleef. Op dat moment zaten er 140 verzetsmensen in de Weteringschans waarvan 70 ter dood waren veroordeeld. Opnieuw werden er plannen gemaakt om de gevangenis te overvallen. De lessen van de eerste actie werden meegenomen en Post begon een gedurfd plan uit te werken.

In eerste instantie ging hij er vanuit dat het beter was als de overval van

binnenuit kwam. Om dit te bereiken zouden 7 leden van de KP zich laten betrappen tijdens een inbraak bij Jamin. Via contacten bij de politie en andere autoriteiten zou geregeld worden dat de mannen zouden worden opgesloten in de gevangenis aan de Weteringschans. Een bewaker die in het complot zou zitten zou dan in de nacht de celdeuren van de mannen openen en met behulp van naar binnen gesmokkelde pistolen zou de overval een makkelijke operatie moeten zijn. Er waren immers maar twee bewakers, de ene sliep terwijl de andere de wacht hield. Er zou een vergiftigde worst worden meegenomen om de twee waakhonden uit te schakelen. Maar het plan had een aantal risicovolle kanten. Als ze pech hadden zouden de "inbrekers" naar de gevangenis aan de Amstelveenseweg worden gebracht in plaats van de Weteringschans. Uit contacten was gebleken dat de politie op dit gebied niet zou meewerken, dit ondanks het feit dat er 4 politie-agenten in de KP zaten. Post bleef in eerste instantie aan zijn plan vasthouden, maar toen ook de bewaker die vanuit de gevangenis zou meewerken de zaak te riskant vond moest hij toegeven dat het risico te groot was en het plan afblazen. Intussen waren er al vele onderduikadressen gevonden in Amsterdam en omgeving voor de ontsnappende gevangenen. Dit alles ging nu in de ijskast.

Nieuwe kansen

Natuurlijk wilde niemand opgeven en de Amsterdamse KP kwam er via verschillende contacten achter dat er binnen de Weteringschans een SS'er werkzaam was die bij het verzet in een goed blaadje wilde komen. Hij maakte zich zorgen over zijn toekomst na de oorlog, werd er gezegd. De man had al wat vertrouwen opgebouwd door tijdens zijn eerdere dienstperiode aan de Amstelveenseweg boodschappen en pakjes voor gevangenen in en uit te smokkelen. Hij was zelfs een paar keer betrapt en had met disciplinaire maatregelen te maken gekregen. De man heette Jan Boogaard en woonde met zijn moeder in de Kinkerstraat. Toen leden van de KP hem voor de eerste keer bezochten beweerde de man dat hij uit armoede bij de SS was gegaan. Na een periode aan het Oost-

front, waar hij ziek van terug kwam, was hij bewaker geworden. Maar hij deed dit met tegenzin en wilde graag zijn naam zuiveren voor na de oorlog. Als teken van vertrouwen toonde hij de KP leden een gedetailleerde kaart van de gevangenis. Deze ontmoeting vond plaats op 10 juli 1944. Volgens de leden van de Amsterdamse groep was het allemaal heel positief en bood de man een nieuwe kans om de gevangenen te bevrijden. Via de broer van Jan Wildschut zochten zij contact met Johannes Post om hem de nieuwe ontwikkelingen voor te leggen. Er komt een tweede ontmoeting en de stemming blijft gunstig. Boogaard is vastbesloten mee te werken, en hij stelt als enige voorwaarde dat er na afloop voor hem en zijn moeder zal worden gezorgd. Hij beweert hier maar een paar duizend gulden voor nodig te hebben.

Post heeft veel wantrouwen en hij moet er eigenlijk niet aan denken om met een SS'er, een handlanger van de gehate vijand, samen te werken. Maar zijn drang om zijn vrienden uit de gevangenis te halen is sterker en hij besluit mee te gaan naar de volgende ontmoeting met Boogaard om de man zelf te beoordelen. Op dat moment hebben de Amsterdamse KP'ers het meeste wantrouwen al kunnen wegnemen. Er wordt wel besloten dat de moeder van de man zo snel mogelijk naar een onderduikadres zal worden gebracht, waar ze als een soort gijzelaar kan fungeren. Na dit besluit hebben Post en de anderen een ontmoeting met Boogaard waar wordt besloten om de gevangenis binnen te dringen vanuit de woning van de conciërge. Deze woning geeft een makkelijke toegang tot het instructiegebouw. Als de overvallers in de gang van dit gebouw zijn zal Boogaard verschillende deuren openen zodat de ploeg via de binnenplaats toegang krijgt tot de Duitse afdeling van de gevangenis. Omdat mogelijk te maken moeten de bewakers en honden worden uitgeschakeld. Ook hiervoor komen oplossingen. Als lijkt te kloppen en er wordt een datum vastgesteld; vrijdag 14 juli 1944.

In de avonduren zal de KP de woning van de conciërge Ottenhof overnemen en om 3.00 uur in de nacht zal

de bevrijdingsoperatie van start gaan. Boogaard zegt toe dat hij de twee Hollandse bewakers met jenever zal uitschakelen en de honden zal vergif-tigen met de worst die hiervoor speciaal zal worden aangemaakt. Voor zijn diensten krijgt hij 3200 gulden van de KP, plus een onderduikadres. Er wordt besloten om de moeder een dag voor de overval naar Groningen te brengen zodat zij in de macht van het verzet is. Maar hier komt de eerste kink in de kabel, die eigenlijk een waarschuwing had moeten zijn. De vrouw weigert op de afgesproken tijd te vertrekken en zegt pas de volgende dag, de dag van de overval, te kunnen gaan. Dit omdat ze haar spullen nog moest pakken. Niemand is blij met deze ontwikkeling maar er wordt aan de wensen van de vrouw toegegeven omdat er weinig andere keuze is. Intussen komt de ploeg bij elkaar die de overval gaat uitvoeren en de laatste besprekingen worden gehouden.

De moeder van Boogaard blijft dwars-liggen en stelt haar vertrek steeds uit. De verzetskameraden willen haar niet dwingen, omdat Boogaard dan misschien zal afhaken. Hij heeft immers een cruciale rol in het complot. Uiteindelijk wordt besloten dat de koerierster Tineke in de nacht van de overval bij de vrouw in huis zal blijven en dat ze na de overval gelijktijdig met haar zoon kan vertrekken. Dit betekende in feite wel dat ze als gijzelaar uitviel. Maar de voorbereidingen waren nu zover gevorderd dat er geen terug meer was. In de avonduren van de dag van de overval bezoeken Johannes Post en Hilbert van Dijk de conciërge om uitleg te geven over wat ze van plan zijn. De man heeft geen bezwaar. Post en van Dijk zullen zelf niet aan de overval deelnemen omdat ze Boogaard na afloop naar zijn onderduikadres zullen brengen vanuit de Kinkerstraat.

In de late avond verzamelen de 16 leden van de ploeg zich in de woning van de conciërge.

De mannen hebben een lijst met de namen van de 141 gevangenen die bevrijdt moeten worden. Met een kruisje zijn de namen aangegeven van de 70 verzetsvrienden die ter dood veroordeeld zijn. Hun bevrijding heeft prioriteit. Er was een afspraak gemaakt dat een Nederlandse be-

waker die van alles op de hoogte is voor 3.00 uur zal bellen om aan te geven dat alles in orde is. Maar het telefoontje dat bij de woning van de conciërge had moeten binnenkomen blijft uit. Dit plaatst de ploeg voor een dilemma. Het kan zijn dat de bewaker het gewoon vergeten is, of dat hij in slaap is gevallen. Dan zou een unieke kans gemist worden. Het kan ook iets anders betekenen, maar dat is niet na te trekken. Tijd voor overleg is er niet meer. De mannen besluiten gewoon te gaan en het telefoontje te vergeten. Van de 16 mannen die de overval zullen uitvoeren gaan er 12 de aartsdonkere gang van het instructiegebouw binnen. De vier anderen houden de wacht. In de gang moeten ze wachten tot Boogaard de deur vanaf de gevangenis kant opendoet. Boogaard maakt zich inderdaad kenbaar en de deur gaat open. Nog steeds in het volledige duister trekken de mannen op naar de volgende deur die ook door Boogaard moet worden geopend. Boogaard beweert dat hij de honden heeft uitgeschakeld en de bewakers opgesloten.

Verraad!!

Terwijl de mannen nog wachten klinkt er plotseling een Duits bevel van de binnenplaats waarmee de mannen wordt gemaand de handen omhoog te steken. Verzet zou zinloos zijn. "Verraad," roept iemand. Meteen wordt er geschoten vanuit een nabijgelegen barak die op de binnenplaats is aangebouwd voor joodse gevangenen. De verzetsmannen, wetende dat ze in een val zijn gelopen, werpen zich op de grond en beginnen terug te schieten. De Duitsers schieten nu ook met een machinegeweer. Van alle kanten vliegen de kogels over en weer. Bij de hele groep leeft nog maar een gedachte "vluchten, en wel zo snel mogelijk." Al schietend banen ze zich een weg terug naar buiten en proberen weg te komen. De afzetting van de SD buiten de gevangenis blijkt niet waterdicht en een aantal van de overvallers bereikt het Leidseplein en de omliggende straten.

Tijdens de schietpartij worden verschillende KP-leden getroffen. Buiten de gevangenis wordt de schietpartij voortgezet en de SD begint een grote zoekactie. Als de wapens stil vallen blijken 5 overvallers op de binnen-

plaats te zijn gearresteerd waarvan er twee gewond zijn geraakt. Buiten wordt nog iemand aangehouden. De anderen slagen er in om weg te komen.

Intussen wordt de koerierster Tineke, die nog in het huis van moeder Boogaard is, ruw gewekt door Duitsers die pistolen op haar richten. Ze wordt geboeid en moet aanzien dat de SD'ers rustig staan te wachten tot Johannes Post en Hilbert van Dijk komen opdagen om Boogaard naar zijn onderduik adres te brengen. Ze ziet moeder Boogaard vrij in het huis rondlopen en komt tot de conclusie dat de hele zaak van a tot z verraden is. Ze hoopt nog dat haar vrienden dit zullen hebben gemerkt en niet komen opdagen. Maar dit blijkt een ijdele hoop.

Ondanks de enorme schietpartij rond de gevangenis, die in de stille nachtelijke Amsterdamse straten honderden meters ver te horen was, hebben Post en van Dijk er om 4.30 uur nog geen idee van dat er iets fout is gelopen. Blijkbaar zijn er geen posten in de buurt uitgezet om bij eventueel alarm te waarschuwen. Op de afgesproken tijd duiken ze op in de Kinkerstraat en wachten op Boogaard die zoals afgesproken in een auto van de SD zal verschijnen. Hij komt ook, precies op tijd. Als ze de auto zien zijn ze er van overtuigd dat alles echt in orde is. Maar als Post naar de auto toeloopt komen er verschillende Duitsers uit te voorschijn. Als een van de SD'ers Post naar zijn naam vraagt vindt Hilbert van Dijk het genoeg en begint te rennen. Lages, het hoofd van de SD in de Euterpestraat, gaat hem achterna. Post trekt zijn revolver en wil op Lages schieten, maar de andere SD'ers overmeesteren hem. Hij wordt door Albers en Viebahn geboeid en door de SD'ers onderleiding van Weener mishandeld terwijl ze wachten op de terugkeer van Lages. Om een einde te maken aan de wrede behandeling schreeuwt Post zo hard dat de hele Kinkerstraat in rep en roer raakt. Als Lages zonder van Dijk terugkomt wordt de zoektocht in een auto voortgezet. Maar er wordt niets gevonden. Post wordt naar de Euterpestraat gebracht. Bij het eerst verhoor noemde hij zijn echte naam en zei dat hij de leider van de overval was. Hij weigerde een verdere verklaring te geven en werd opgesloten.

Intussen is Hilbert van Dijk nog op vrije voeten. Tijdens de achtervolging is hij twee keer door kogels geraakt, maar hij kan toch ontsnappen. Door het hevige bloeden kan hij niet naar zijn contactadres. De SD zou het bloedspoor met gemak kunnen volgen. Uiteindelijk kruipt hij in een willekeurige tuin in een duivenhok waar hij meerdere malen het bewustzijn verliest. Als de bewoners hem ontdekken bellen ze de politie. De SD'ers Viebahn en Kuiper gaan naar het adres en hoeven van Dijk alleen maar mee te nemen. Hij is totaal uitgeput en wordt nog steeds bloedend in een cel gelegd. Die dag komt er van verdere verhoren niets meer omdat er een aanslag op de SD'er Weener wordt gepleegd. Dit geeft zoveel werk dat de overval even niet belangrijk meer is. Pas op de volgende zondag, 16 juli, beginnen de verhoren weer. Niemand laat een woord los. Tegen de middag worden Johannes Post, Jan Niklaas Veldman, Willem Frederik Smit, Arie Stamrood en Jacques Stil bij elkaar op de gang gebracht in de Euterpestraat. Op brancards worden ook Hilbert van Dijk en Cor ten Hoop aan de groep toegevoegd. (Guus Tresdorf die tijdens de schietpartij het zwaarst gewond is geraakt is dan al in het Wilhelmina Gasthuis overleden) Aan

de groep worden ook nog 8 mannen toegevoegd die betrokken waren bij de aanslag op het bevolkingsregister in Amsterdam. Allemaal weten ze wat deze voorbereidingen betekenen.

In een gesloten vrachtwagen, omringd door bewakers, worden zij naar de duinen bij Overveen gereden. Daar word de gehele groep, inclusief de gewonden gefusilleerd. Onder de slachtoffers is ook Ernst Klijzing, een vooraanstaand lid van de Amsterdamse verzetsgroep CS-6. Zij worden in een massagraf in de duinen begraven. Na de oorlog, op 25 juli 1945, zijn de lichamen teruggevonden en herbegraven op de Erebegraafplaats Overveen. De koerierster Tineke, die in de Kinkerstraat werd opgepakt, is naar Vught gebracht en later naar Ravensbrück. Zij heeft de oorlog overleefd. Ook de conciërge Ottenhof kwam na de capitulatie uit Duitsland terug. Na de mislukte overval hebben verzetskameraden nog dagenlang gepost bij het huis van Boogaard, maar hij kwam niet meer tevoorschijn. Kort na de bevrijding werd hij gearresteerd en tegen zijn ondervragers gaf hij toe dat hij meteen na de eerste ontmoeting met de Amsterdamse KP zijn SD-bazen van het hele plan op de hoogte had gesteld. Hij werd op 19

juli 1946 door de rechtbank ter dood veroordeeld en het vonnis werd op 1 maart 1947 voltrokken. Veel van zijn SD-bazen, met uitzondering van Lages, ondergingen een zelfde lot. De hele bezetting is de Weteringschans een onneembare veste gebleken.

Bronnen:

- Het drama van de Weteringschans; verhalen site www.elburgaj.com
- Den Vijand Wederstaan; K. Nobel, Anne de Vries, Frits de Zwerver
- Johannes Post; Biografisch Woordenboek van Nederland 5 (Den Haag 2002)
- Oorlogsmonumenten en Herdenkingen; Comité 4 en 5 mei
- Yad Vashem onderscheiding voor Gerrit van der Veen; Planet 10-04-2003
- Register Nederlandse Oorlogsgraven Stichting
- Register Erebegraafplaats Overveen

Ook voor de geschiedenis van de Weteringschans geldt dat er altijd nog feiten ontbreken. Mensen die informatie hebben, of verbeteringen en aanvullingen willen aanbrengen, kunnen contact opnemen met de redactie van dit blad. Als gevolg van eerdere artikelen in deze reeks zijn er intussen een aantal aanwijzingen en nieuwe feiten binnengekomen. Deze informatie zal in toekomstige vervolgartikelen worden verwerkt.

De eerste twee strofen van het gedicht "Doodvonnis" dat L.P.J Braat schreef voor Gerrit Jan van der Veen en zijn vrienden:

Doodvonnis

*Het vonnis is geveld
de kogel heeft gefloten
zijn kort en hevig lied
en heeft hun lijf doodgeschoten*

*Die lam teneder lag
die staande heeft gestreden
ook hem trof nu het lot
dat nooit hij heeft vermeden*

Dat zij en hun medestrijders in vrede mogen rusten

Dag van de bevrijding in Berlijn: Geen nazi's op 8 mei !

Door Piet Schouten

Een comité bestaande uit meer dan 50 organisaties heeft onderstaande oproep verspreid tegen fascisme en militarisering ter gelegenheid van de herdenking op 8 mei. De tekst is een bewerking van de verklaring van het Comité 8.Mai.Antifascistische-aktion.

60 jaar geleden capituleerde op 8 mei 1945 Duitsland na een militaire nederlaag onvoorwaardelijk voor de geallieerden. Op die dag werd de wereld van het nationaal-socialisme, dat door een groot deel van de Duitsers ondersteund werd, bevrijd. Het tijdperk van de nazi-barbarij, rassenwaan, oorlog, deportatie en vernietiging van Europese joodse mannen en vrouwen, Roma en Sinti en alle andere mensen die niet in het wereldbeeld van de nazi-ideologie pasten, kwam ten einde. De bevrijdingsdag is een reden tot vreugde, waaraan we ook willen herinneren aan hen die verantwoordelijk zijn voor oorlog en vernietiging en aan hen wie we de bevrijding te danken hebben. Het Duitse fascisme bepaalt ook vandaag de dag nog de politiek geschiedkundige discussie in Duitsland. Angela Merkel (CDU) spreekt over 'voortdurende verantwoording, welke we als land betreffende de verschrikkingen van het nationaal-socialisme voor de toekomst dragen'. Schröder zegt daarover: 'de herinnering aan de misdaden van het nationaal-socialisme zijn een blijvende verplichting'. Het begrip 'verantwoording' als beschrijving van de verhoudingen van de Duitsers tot hun verleden is voor meer uitleg vatbaar geworden.

President Horst Köhler benadrukte in zijn toespraak voor de Israëliische Knesset zelfs dat 'de verantwoording voor de Shoah een deel van de Duitse identiteit is'. Deze zogenaamde antifascistische Retorica vertaalt zich echter niet in overeenstemmend handelen.

Daartoe kan ook het gedenkteken voor de vermoorde joden in het hart van

Berlijn weinig bijdragen. „Verantwoording“ wordt tot een begrip zonder inhoud, dat geheel willekeurig ingevuld en toegepast kan worden. Sinds 1999 kenmerkt de politiek van de bondsregering zich door het opportunistische gebruik van het nazi-verleden en verdringt het omgaan met de eigen geschiedenis. Zodoende werd de actieve ondersteuning van Duitsland in de NAVO-oorlog tegen Joegoslavië met de herinnering aan de Shoah gelegitimeerd. Minister van Buitenlandse Zaken Joschka Fischer durfde de eerste actieve inzet van de Bundeswehr in het buitenland brutaalweg te motiveren 'vanwege Auschwitz'. Sindsdien behoort het tot 'normale buitenlandse politiek' om Duitse belangen opnieuw militair door te drukken.

Deze beroemde Franse antifasciste, hier tijdens de Auschwitz-herdenking 27 januari j.l., bedoelde dat dus duidelijk niet !

Duitse antifa organisaties nemen stelling tegen de relativering van de nazi-misdaden en tegen het feit om van de herinneringen aan de Shoah een instrument te maken. Zij eisen de onmiddellijke ontbinding van alle Duitse legerformaties.

Niet alleen in de buitenlandse politiek is zichtbaar wat de Duitse politiek onder 'historische plicht' verstaat. Zo duurde het 55 jaar tot juli 2000 voordat een overeenkomst tot schadeloosstelling van voormalige dwangarbeiders ondertekend kon worden en ook alleen maar na voortdurende protesten van verenigingen van vervolgd en voortdurende druk uit het buitenland. Op dat moment waren vele talloze voormalige dwangarbeiders allang overleden. Zelfs nu nog lopen de uit-

betalingen van de - door de Bundestag opgerichte - stichting 'Erinnerung, Verantwortung und Zukunft' met grote vertraging of helemaal niet.

Bovendien werden hele groepen slachtoffers buitengesloten van schadeloosstellingen. Op de voorgrond staat de International Organisation for Migration (IOM), die de opdracht kreeg om de aanvragen van niet-joodse en niet in Oost-Europa levende, voormalige dwangarbeiders in behandeling te nemen. Het IOM, dat als eigenlijke taak heeft het beheer van interneringskampen voor vluchtelingen en hun uitzetting, wees alle aanvragen van de Italiaanse dwangarbeiders af, die na de overgave van Italië als krijgsgevangenen gedeporteerd en tot slavenarbeid gedwongen werden. Deze onacceptabele opdeling in degene, die genoeg geleden hebben, en degene die schijnbaar niet genoeg geleden hebben, om financieel schadeloos gesteld te worden, is opnieuw een vernedering voor alle slachtoffers.

Duizenden Duitse ondernemingen hebben tijdens de Tweede Wereldoorlog munt geslagen uit de industriële vernietiging. Dit kapitaal kwam door „Arisierungen“ en uitbuiting van arbeidskracht tot stand en werd later gebruikt voor opbouw van het naoorlogse Duitsland. Goed beschouwd werden meer dan 14 miljoen mensen gemiddeld ongeveer 1,5 jaar gedwongen tewerk gesteld. Daarmee vergeleken zijn de ca. 5 miljard euro stichtingsvermogen belachelijk. Dat bedrag dient als rechtszekerheid voor ondernemingen om zich van eventuele aanspraken te ontdoen. In mei 2001 interpreteerde bondskanselier Schröder dit welwillend als „Schlussstrich“. ('eindstreep')

We hebben regelmatig de Anti Fascist kunnen lezen hoe aan de industriële vernietiging groot geld verdiend werd en wordt. De eis tot de volledige en onvoorwaardelijke financiële schadeloosstelling voor alle dwangarbeiders van het nazi-

regime en de onteigening van alle profiteurs van het nazi-regime, zoals het comité formuleert, is dan ook geheel gerechtvaardigd.

Een waardige herinnering aan de slachtoffers en tegenstanders van de nazi-vernietigingsmachine moet ook vandaag nog inhouden: elke poging de geschiedenis te verdraaien moet een halt toegeroepen worden! Naast Schlusstrichdebatten en het misbruik van de herinnering aan de Shoah, gaat het hier ook om debatten, waarin van de daders slachtoffers gemaakt worden en van de slachtoffers daders. Het zij als 'slachtoffer' van Umsiedlungen ('verdrevenen') of het bombarderen van Duitse steden – de behoefte, het nazi-verleden uit iets anders dan uit perspectief van dader te beschouwen, is groot. Zo herdenken bijvoorbeeld in Dresden elk jaar tienduizenden de Duitse slachtoffers van de geallieerde luchtaanval. Verduisterd wordt, wie voor de oorlog verantwoordelijk was en welke overweldigende meerderheid het fascisme geaccepteerd en gedragen heeft. Gelijktijdig met de typering van de Duitsers als slachtoffers vindt het demoniseren van de bevrijders plaats. Aansluitend op anti-communistische sentimenten vinden debatten over „de verschrikkingen en het leed van de (Duitse) bevolking, welke het Rode Leger van Oost Pruisen tot aan Berlijn te verantwoorden“ zou hebben, vruchtbare bodem. Het was echter de Sovjet-Unie, die de grootste last moest dragen in de strijd voor de bevrijding van het Duitse fascisme. Het waren de Sovjet burgers, van wie de steden en dorpen door de Wehrmacht verwoest werden, die van hun levensgrondslag beroofd in een oorlog verwickeld raakten, die hun opgedrongen was. Meer dan twintig miljoen Sovjetburgers werden slachtoffer van de Duitse barbarij. Het mag nooit worden vergeten, dat het Rode Leger, de partizanen en verzetslieden de aanval van de nazi-Wehrmacht af sloegen en Duitsland uiteindelijk tot overgave dwongen.

Op de 60ste verjaardag van de bevrijding bedanken we daarom in het bijzonder het Rode Leger, de partizanen en alle vrouwen en mannen uit het verzet, wiens inzet tegen de nazi-dictatuur vaak gekleineerd en belasterd wordt. (Zie ook pagina 7 en het kader op deze pagina)

De russische president, Poetin, tijdens de Auschwitz-herdenking op 27 januari j.l.

Het verbaast weinigen dat tijdens deze dagen ook neonazi's de geschiedenis naar hun zin willen uitleggen. Zo gebeurde het in februari in Dresden, toen 5.000 nazi's zich inhoudelijk in de context van de officiële herdenking stelden, waar zij „ter ere van de slachtoffers van de geallieerde bombardementen“ door de stad marcheerden. Op 8 mei willen neonazi's door Berlijn marcheren. Oorspronkelijk plan was een route langs het monument voor de vermoorde joden en jodinnen en door de Brandenburger Tor. Zover zal het niet komen, hoewel de opmars vermoedelijk niet verboden zal worden. Haastig werd vergaderd om

het strafrecht en demonstratierecht te verscherpen en voorbereidingen voor een Staatsakte in de Bundestag werden in gang gezet, welke zichtbaar op een linnen doek aan de Brandenburger Tor aangebracht zou worden – als verdediging van het nationale symbool. Een dergelijk geschil om symbolen en de van staatswege geënceneerde strijd om nationale symbolen wijzen de antifascistische organisaties net zo af als de autoritaire methoden van rechtsorde. Want de oorzaken voor de ontwikkeling van een fascistisch wereldbeeld blijven buiten beeld en ook de noodzaak van een permanent verzet tegen neonazi's komt met deze encensering niet uit de verf.

De organisaties roepen allen op, zich niet te lenen voor de schijnvertoning van de regering en met hen op 8 mei te demonstreren: als nagedachtenis aan de slachtoffers van het fascisme, tegen militarisering en tegen een zogenaamde slachtofferrol van Duitsland. Laten we samen de opmars van neonazi's verhinderen!

Aktionsbündnis [Spasibo] maart 2005

In het Treptower Park nemen op dezelfde dag talloze antifascistische organisaties en veteranen uit diverse landen deel aan de grote herdenking ter gedachtenis aan de soldaten van het Sovjetleger die omkwamen tijdens de bevrijding van Berlijn.

08.05.2005 / 10:00 Uhr / Bertolt-Brecht-Platz

Dit artikel verwoordt in hoofdlijn het standpunt van de deelnemende organisaties. De AFVN vindt de passage over het bombardement op Dresden en andere Duitse steden niet geheel juist.

Volgens onze opvattingen zijn bombardementen op burgerdoelen een oorlogsmisdrijf. Wij zijn er van overtuigd dat het bombardement op Dresden, door de Amerikanen en Engelsen, slechts tot doel had de opmars van het Rode leger te stuiten en/of te vertragen. Datzelfde Rode leger, onder leiding van Stalin en Zjukov, heeft nooit dergelijke bombardementen uitgevoerd. Zij vochten tegen het Duitse leger, niet tegen de Duitse bevolking.

Ook is ons bekend dat tijdens het fosforbombardeement op Hamburg de concentratiekampgevangenen in het nabijgelegen Neuengamme stonden te huilen bij het zien van deze gruwelijke oorlogsmisdaad.

Bergen-Belsen

Door H.C. Wildeman – van Schijndel

Op woensdag 24 september 2003 bracht ik met onze jongste dochter en haar man, een bezoek aan “Gedenkstätte Bergen-Belsen”, de plaats waar mijn grootvader Hubertus Antonius Jacobs, alias de Kiep van Jacobs, op 8 januari 1945 het leven liet. Het was niet alleen zeer indrukwekkend, maar ook heel emotioneel. Slechts 1/3 van de namen van hen die daar gestorven zijn, is bekend, waaronder die van mijn opa. Zijn naam staat opgetekend in het gedenkboek.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog ondernam mijn grootvader, de vader van mijn moeder, allerlei activiteiten die door het Nazi-regime ten strengste verboden waren. Hij luisterde niet alleen regelmatig met vrienden illegaal naar de Engelse radio, maar gaf ook aan onderduikers onderdak. Daarbij was hij lid van een verboden organisatie.

In 1999 verscheen het boekje “Oorlogsherinneringen van Maarten van Ingen”, een oud-verzetstrijder. Hij woonde in Wageningen, maar was onderwijzer in Renkum, waar hij ook kerkte (N.H.).

In zijn boekje vertelt de schrijver het volgende:

“Hij (student, communist) vroeg me of ik genegen was plakكاتen te plakken bij het voetbalterrein van “Wageningen”, op de Berg. Het was 1942. Op de plakكاتen werd opgeroepen te gaan staken als protest tegen de Jodenvervolgung. Ik ging akkoord. Die Zaterdagavond trof ik in het struikgewas bij het veld twee communisten aan, Nieuwenhuis en de Kiep van Jacobs. Ik kende ze al van hun partij voor de oorlog. En mij kenden ze misschien van het schaatsen? Toch hielden we schuilnamen aan. “Wachtwoord”, riepen ze. Plakken was strafbaar. Je moest dus heel voorzichtig zijn. Toen zijn we gaan plakken. Maar de stijfheid was te dik. Een paar velle-tjes hebben we kunnen aanbrengen. “Staakt kameraden”, stond er op. Toen ik er zondagmorgen – ik moest naar

Hier rusten 5.000 doden. Op de lege vlakte waar ééns het kamp was, treft men vele van dergelijke massagraven aan.

de kerk in Renkum – langs fietste, heb ik geen plakكاتen meer gezien.

Nieuwenhuis en Jacobs hebben allebei later het leven gelaten. Communisten werden door de Duitsers extra hard aangepakt”.

Het is niet meer te achterhalen, of de verwijdering van die aanplakbiljetten de aanleiding was, dat opa Jacobs in de zomer van 1942 uit Wageningen vluchtte en in de omgeving van Amsterdam onderdook.

In de tijd, dat deze geschiedenis zich afspeelde, was ik 5 1/2 jaar oud. Te jong om te beseffen wat er gaande was, maar oud genoeg om indrukwekkende gebeurtenissen fotografisch in mijn geheugen vast te leggen en op te slaan in mijn rugzak (onderbewustzijn). Er heeft in die dagen een gebeurtenis plaatsgevonden, die zoveel indruk op me heeft gemaakt, dat het op mijn netvlies werd gebrand. Een herinnering, die ik jarenlang niet kon plaatsen, maar die door de jaren heen altijd met mijn grootvader werd geassocieerd.

“Mijn moeder en ik waren samen in huis. De rest van ons gezin was afwezig. Op zeker moment werd er luid en doordringend aangebeld. Mijn moe-

der haastte zich naar de voordeur. Ze liet een oude man binnen, die totaal overstuurd was. Ze nam hem mee naar de keuken. Even later zag ik hem aan de keukentafel zitten met zijn hoofd in zijn handen. Mijn moeder stond naast hem met een beschermende arm om hem heen geslagen.”

Of deze man mijn opa was, die tijdens zijn vlucht naar Amsterdam via Nijmegen was gereisd, om zijn oudste dochter van de situatie, waarin hij verkeerde, op de hoogte te brengen, zal altijd een mysterie blijven.

Toen de Duitsers ontdekten, dat opa Jacobs voortvluchtig was, werden mijn grootmoeder en vijf broers van mijn moeder in hechtenis genomen. Zij werden ondergebracht in de Koepel te Arnhem, waar zij voor verhoor werden vastgehouden. Pas toen mijn grootvader door verraad was gearresteerd en in hechtenis was genomen, werd mijn familie op vrije voeten gesteld.

Na zijn arrestatie, begin augustus 1942, werd opa Jacobs ondergebracht in de “Deutsches Untersuchungs- und Strafgefängnis”, Wolvenplein 27 te Utrecht, waar hij als onderzoeksgevangene te boek stond.

Begin 1943 werd mijn grootvader overgeplaatst naar de "Deutsche Polizeigefängnis", van Alkemadelaan 850 in de Haag. Beter bekend als de Scheveningse gevangenis. Daar werd hem, op 12 maart 1943, zijn burgerkleding en polshorloge ontnomen. Deze spullen werden in een zak met nummer 737 gedeponneerd en geadresseerd aan "Frau M. Jacobs, Veerstraat 19, Wageningen". Op dat moment werd Hubertus A. Jacobs, "Gemüse- und Obsthändler (handelaar in groente en fruit), uitgedost in gevangenenis en gedegeerde tot "Schutzhäftling" nummer 5670.

In het voorjaar van 1944 werd mijn opa overgebracht naar het "Strafkamp Vught". In een brief d.d. 8 mei 1944 liet hij (waarschijnlijk via een medegevangene) weten, dat hij een straf had ondergaan, maar dat men zich niet ongerust hoefde te maken, omdat hij zich in "goede welstand" bevond. Achttien dagen later, op 26 mei 1944, werd hij op transport gesteld naar Dachau. Daar werd hij gevangene, nummer 69274, en aangesteld als dwangarbeider. Na een half jaar werd hij arbeidsongeschikt. Op 9 november 1944 werd hij overgebracht naar Bergen-Belsen voor "herstel".

Vanaf maart 1944 was een gedeelte van het "verblijfskamp" Bergen-Belsen ingericht als herstellingsoord voor arbeidsongeschikt geworden bewoners van diverse concentratiekampen in Duitsland. De barakken waarin de gevangenen werden geplaatst, stonden in een geïsoleerd gedeelte van

het verblijfskamp. Een van de barakken was ingericht als ziekenboeg. Het transporteren van de arbeidsongeschikten naar Bergen-Belsen gebeurde doorgaans per goederentrein.

Na aankomst op het station van Bergen moesten zij de 7 km naar de Lohheide, waar het kamp was gevestigd, te voet afleggen. Na alle ontberingen die zij al hadden geleden, was deze voettocht voor velen een ware uitputtingslag.

De erbarmelijke leefomstandigheden in het herstellingsoord zorgden ervoor, dat deze mensen niet herstelden, maar vaak na een kort verblijf aan ondervoeding en uitputting ten gronde gingen.

Mijn grootvader overleed twee maanden na aankomst in het herstellingsoord, op 8 januari 1945.

De groep arbeidsongeschikten, waartoe mijn opa behoorde, bestond uit Schutzhäftlingen van allerlei pluimage. Het waren Fransen, Italianen, Russen, Kroaten, Duitsers en Nederlanders. Onder hen was ook een Nederlandse priester. Ondanks dat zij geïsoleerd leefden, hadden ze het voorrecht, dat ze hun persoonlijke bezittingen mochten behouden, zoals portefeuilles met identiteitspapieren en portemonnee. Hierdoor kon na hun overlijden de naam van de mens, die schuilging achter een nummer, worden geregistreerd en de nabestaanden na de Tweede Wereldoorlog, via het Rode Kruis, van het overlijden op

de hoogte worden gesteld.

Vanaf januari 1945 vonden een groot aantal gevangentransporten plaats vanuit concentratiekampen in de buurt van het front naar Bergen-Belsen. Het inferno begon. Ondragelijke overbevolking van het kamp, honger en epidemieën zorgden voor een zeer hoog sterftecijfer. Het voedselrantsoen in het concentratiekamp bestond uit 1 snee brood van 3 centimeter dik per etmaal. De dikte van de snee werd heel nauwkeurig uitgemeten.

In de maand januari overleden 800 tot 1000 mensen, in februari ca. 7000, in maart 18.168 en in de eerste helft van april ca. 9000. Op 15 april 1945 werd Bergen-Belsen door Engelse troepen bevrijd. Ondanks intensieve pogingen de overlevenden te redden, stierven tot eind april nog ongeveer 9000 mensen en tot eind juni nog eens 4000.

De lichamen van alle overleden gevangenen van het concentratiekamp werden massaal in massagraven gedumpt. Niemand kan vertellen wie waar ligt begraven.

Deze grafheuvels zijn bedekt met heide. Zij stralen rust en vrede uit. Na alle ellende, die zich tijdens de Tweede Wereldoorlog in Bergen-Belsen heeft afgespeeld, heerste er een intense stilte, die het diepst van mijn ziel raakte. Op dat moment gingen mijn gedachten uit naar de eerste woorden uit het gedenkboek van de gevangenen van het concentratiekamp Bergen-Belsen:

"Einen ewigen Namen will ich ihnen geben, der nicht vergehen soll" (Jesaja 56:5) (Een eeuwige naam zal ik hun geven, die niet vergaan zal)

Renkum, november 2003

Bronnen:

- *Brieven uit nalatenschap van W.C. Jacobs – Rothuizen*
- *Oorlogsherinneringen van Maarten van Ingen, 1999, blz. 26-27*
- *Bergen-Belsen 1943 tot 1945, Eberhard Kolb*
- *Gedenkstätte Bergen-Belsen, Bernd Horstmann*
- *Foto's uit het Boek der Kampen*

Een groep SS-Aufseherinnen geconfronteerd met hun daden. Niet één gezicht toont spijt.

60e verjaardag van de bevrijding

Herdenking Esterwegen 7 mei 2005

Herdenkingsplaats Esterwegen aan de B401 om 15.00

Sprekers

Peter Gingold (oud verzetsstrijder), Frankfurt
Karl Stenzel (voormalig Moorsoldaat), Groß Körös
Norbert Widok (voormalig Moorsoldaat), Poznan
Annabelle Schouten (AFVN-BvA), Groningen

Cultuurprogramma

Koor 4 Mei-project, Groningen

Avondprogramma

Concert Papenburg, Forum Alte Werft om 20.00
Muziek van 4 Mei-project en Argus (Duitsland)

Oproep Duits-Nederlandse Werkgroep 8 mei

“We zweren (...) dat we de strijd pas opgeven als de laatste schuldige voor de rechtsprekende volkeren staat! De vernietiging van het nazisme inclusief zijn wortels is ons parool. De opbouw van een nieuwe wereld van vrede en vrijheid is ons streven. Dat zijn we onze vermoorde kameraden en hun dierbaren schuldig. (...)”

Toen de gevangenen van het concentratiekamp Buchenwald zestig jaar geleden deze gelofte aflegden, deden ze dat in de hoop op een vreedzame toekomst en op de uitbanning van militarisme, racisme en nazisme.

Deze hoop ging in menig opzicht niet in vervulling. Sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog is geen dag vergaan waarop niet ergens ter wereld een gewapend conflict plaats vond en hebben miljoenen mensen daarbij het leven verloren. In de strijd om politieke invloed, om schaarser wordende grondstoffen en als middel tegen humanitaire rampen kiezen ook de grootmachten steeds meer gewapende interventies om hun belangen in Azië, Afrika en Zuid-Amerika veilig

te stellen.

In heel Europa hebben neonazistische en populistisch-rechtse organisaties de laatste jaren steeds meer toeloop en proberen de geschiedenis te herschrijven. Daders zijn in hun optiek niet langer de nationaal-socialisten, die toch verantwoordelijk waren voor de Tweede Wereldoorlog en meer dan zestig miljoen doden en die een spoor van verwoesting door Europa trokken, maar de geallieerden, die Duitsland in mei 1945 van de fascistische dictatuur bevrijdden. Voor het verzet tegen dergelijke onduldbare pogingen de nationaal-socialistische misdaden te loochenen of te bagatelliseren zijn gedenkplaatsen een onmisbare steunpilaar. Anderzijds is er in het openbare leven in Duitsland steeds meer steun – ook vanuit het politieke midden – voor een houding die van de Duitse slachtoffers maakt zonder zich er rekenschap van te geven dat de oorlog van nazi-Duitsland uitging en dat de overgrote meerderheid van de Duitsers de NSDAP en haar oorlogspolitiek steunde.

Daarbij worden vaak de mensen vergeten die zich op de meest uiteenlopende manier wel tegen de fascistische dictatuur verzetten en daarvoor moesten boeten met de dood of lange jaren van mensonterende gevangenschap in concentratiekampen.

Met onze herdenkingsbijeenkomst ter gelegenheid van de bevrijding willen we samen met voormalige gevangenen uit de kampen in het Eemsland en hun familieleden de slachtoffers van een onmenselijk systeem herdenken. Tevens eren we al degenen die in Duitsland en de bezette Europese landen niet bogen voor de nationaal-socialistische terreur en in verzet kwamen. Ook zestig jaar na het einde van de oorlog verplicht hun streven ons tot handelen.

Om bijeenkomsten als deze te kunnen houden is geld nodig. Daarom doen we een beroep op u, ons te steunen, met een bijdrage. Rekening 35.77.72.059 T. Kootstra te Winschoten.

De Februaristaking

Dit jaar was het een bijzondere herdenking van de Februaristaking 1941. Ofschoon het 60 jaar geleden is dat er een einde kwam aan de Tweede Wereldoorlog, is het herdenken van deze staking nog altijd een bittere noodzaak. We leven weer in een wereld waar fascisme en racisme aan het opkomen zijn. Ook in ons land is dit het geval.

Het moet voor de aanwezige ouderen en vooral voor hen die toen aan deze staking hebben meegewerkt bij het zien van zoveel jongeren dit jaar een gevoel gegeven hebben dat deze jeugd de strijd tegen de verloedering van onze maatschappij wil voortzetten. Het gedicht, voorgelezen door Huub van der Lubbe, paste precies in dit kader (zie volgende pagina). Al met al een geweldige herdenking.

Nieuwe Laarzen

*stonden zij steeds vooraan
als je die een stok geeft
dan gaan ze ermee slaan
ze voelen zich belazerd
verliezen hun geduld
willen een simpel antwoord
en iemand voor de schuld*

*ze zijn er weer
ze zijn er weer
terug van weggeweest
nieuwe laarzen van een oude leest
botte leugens van een foute geest
nieuwe laarzen van een oude leest*

*of ze wonen in hun villa's
en hebben het daar goed
ze zien nooit een buitenlander
en vinden dat dat zo blijven moet
want als je gaat geloven
wat ze lezen in hun krant
zijn zij straks de vreemden
in hun eigen land*

*ze zijn er weer
ze zijn er weer
terug van weggeweest
nieuwe laarzen van een oude leest
botte leugens van een foute geest
nieuwe laarzen van een oude leest*

*wat mensen wel eens denken
dat zeggen zij hardop
zien enkel wat ze willen zien
daar houdt hun wereld op
voor wat er was en komen gaat
doen zij hun ogen dicht
trappen naar beneden
wat toch al onder ligt*

*ze zijn er weer
ze zijn er weer
terug van weggeweest
nieuwe laarzen van een oude leest
botte leugens van een foute geest
nieuwe laarzen van een oude leest*

De Dijk, 1992. Tekst: Huub van der Lubbe

Nu er zoveel te doen is over de EU grondwet, lijkt het ons een goed moment om te starten met een serie over de grondwet van de USSR. We maken daarbij gebruik van de Nederlandse vertaling uit 1958.

Deze keer hoofdstuk 10, DE FUNDAMENTELE RECHTEN EN PLICHTEN VAN DE BURGERS. Wordt vervolgd

ARTIKEL 118

De burgers van de USSR hebben het recht op arbeid, dat wil zeggen het recht op het verkrijgen van gewaarborgd werk, en op betaling van hun arbeid in overeenstemming met de hoeveelheid en de hoedanigheid daarvan.

Het recht op arbeid wordt verzekerd door de socialistische organisatie van de volkshuishouding, door de voortdurende groei van de produktiekrachten van de Sowjet-maatschappij, door de uitsluiting der mogelijkheid van economische crisissen en door de liquidatie van de werkeloosheid.

ARTIKEL 119

De burgers van de USSR hebben het recht op ontspanning. Het recht op ontspanning wordt verzekerd door het vaststellen van een achturige werkdag voor arbeiders en beambten en de verkorting van de arbeidsdag tot 7 en tot 6 uur voor een reeks beroepen met zware arbeidsvoorwaarden en tot 4 uur in de werkplaatsen met bijzonder zware arbeidsvoorwaarden; door het vaststellen van jaarlijkse vacaties met behoud van het arbeidsloon voor arbeiders en beambten; door het ter beschikking stellen van een uitgebreid net sanatoria, rusthuizen en clubs ten behoeve van de werkers.

ARTIKEL 120

De burgers van de USSR hebben het recht op materiële verzorging bij ouderdom en eveneens in geval van ziekte en verlies van arbeidsgeschiktheid.

Dit recht wordt verzekerd door de brede ontwikkeling van de sociale verzekering van de arbeiders en beambten op kosten van de staat, door de kosteloze medische hulp aan de werkers, door het beschikbaar stellen van een omvangrijk net van herstellingsoorden, ten gebuik van de werkers.

ARTIKEL 121

De burgers van de USSR hebben het recht op onderwijs. Dit recht wordt verzekerd door het algemene verplichte zevenjarig onderwijs, de grote uitbreiding van het middelbaar onderwijs, door het feit dat alle soorten onderwijs, zowel het middelbare als het hogere, kosteloos zijn; door het systeem van staatsbeurzen voor ijverige studenten, door het onderwijs aan de scholen in de moedertaal, door de organisatie van kosteloos bedrijfs-technisch en landbouw-onderwijs aan de werkers in de fabrieken, op de sowchozen, op de machine- en tractorenstations en in de kolchozen.

SPROOKJES VAN TOOS

Sprookje 1

Is Nederland nog wel leuk?

Dat moet je mij niet vragen. Ik moet Nederland wel leuk vinden. Ik heb geen keus (60+; dik, krom, ziek).

Dus ik blijf doen of ik het leuk vind. Gewoon om mezelf te kietelen.

Jullie kennen vast nog wel dat gezegde van je (groot)moeder: "Tel je zegeningen..."

Ik had 't er eens over: Ik was (toen) gauw uitgeteld. Nu niet meer.

Ik kijk nu beter. Immers tijd zat. En ik zie dat er nog een heleboel leuks is in ons kikkerlandje met zijn poldermodel.

Om te beginnen dat poldermodel. Dat staat voor overlegcultuur.

Nou, dat doen we hier. Overleggen tot de rafels erbij neerhangen.

Prima! Ik tel het.

In het drukke gebied van de Randstad vind je op de meest onverwachte momenten en plekken een 'open' stuk(je). Waar je zo heerlijk ver kunt kijken. Dat verbreedt je horizon. Ik tel het.

Omdat we hier met een hele zeelt (van oorsprong) buitenlanders wonen, hebben we in de onderwijsinstituten aanbod van taallessen in de 'gekste' talen (betaalbaar). Ik was bang dom te worden. Ik ging dus 'op' Arabisch. Hartstikke moeilijk, maar leuk! Dat wil je misschien niet weten, maar ik tel het!

Ook hebben we in mijn stad eten in soorten. Kant en klaar. Dus leuk! Niet altijd geld voor, maar als....., dan is het genieten en leuk.

En dat telt! Dubbel leuk!!!

Sprookje 2

Herdenken van de bevrijding van Auschwitz?

"Wel nee! Waarom zouden ze?"

Dat is al zo vreselijk lang geleden! Je kan wel aan de gang blijven.

Precies! Je zou aan de gang moeten blijven.

Want 'leren' uit de geschiedenis doen we echt niet. We moeten de gruwelen van nu 'spiegelen'.

Van 27 januari een "Nederlandse Gedichtendag" maken, dat is toch echt te bar.

"Onze" liefhebbers van de Nederlandse poë-

zie moeten zo nodig Engeland nadoen met z'n

National poetry Day!! Erg genoeg, dat de Engelsen geen historisch besef hebben.

Kunnen wij niet onze 'eigen' cultuur bewaren en 27 januari als gedenkdag van Auschwitz 'vastleggen'?

Wat zal Europa een 'heerlijk huis' gaan worden, als de Engelse 'gentlemen' bij ons de toon gaan aan-
geven.

Het is al erg genoeg, dat wij onze taal niet eens

meer kunnen gebruiken. Tolken en vertalers sturen we allemaal naar huis. Engels gaat de tweede taal

worden op onze scholen. Al op de basisschool.

De groot-aandeelhouders van het internationaal kapitaal willen dat wel. Dan kunnen wij (de arbeiders)

helemaal niet meer volgen, wat ze proberen met ons uit te halen. Gewoon verhullen in nieuw-

Nederlands. Wollig taalgebruik is immers veel te herkenbaar geworden, dankzij 'echte' (sociale)

dichters.

Sprookje 3

Decadentie ten (aan de) top

Beeldhouwen op TV: echt zo'n koninklijke hobby!

Al die werklozen, die toch maar zitten te niksen!

Hebben die daar dan tijd voor? Als ze er tijd voor

maken, worden ze gelijk gekort. Of 'eruit' gegooid.

Dus waarvan moeten ze dat betalen?

Als je arbeidsongeschikt bent (heel echt, zonder sollicitatieplicht), dan heb je er wel tijd voor, maar geld

ook niet. En het lijkt me ook een beetje gevaarlijk, met reumahanden bijvoorbeeld.

Het eerste immers waarop 'bezuinigd' wordt in een huishouden is 'veiligheid' (vrije-markt, weet je wel).

Joh, dat is het! Meer ongelukken thuis. Gelijk een paar opvreter minder!

Ontwikkelings(samen)werking!

Sprookje

4

Nou ...
... eh??

In de laatste
zomer (2004)

waren er in Europa 2 koninklijke huwelijken (in Denemarken en in Zweden), die samen meer dan 50 miljoen euro hebben gekost.

(Van deze 2 werden de 'cijfers' bekend.)

Niks mis met sprookjes. Ik schrijf ze zelf ook. Maar voor zoveel geld?

Hoeveel tappunten voor schoon water hadden 'we' daar in Afrika voor neer kunnen zetten, denk je?

Dan had ons kabinet niet zo hoeven te kissebissen over wel of niet 0,01 % van het BNP meer voor ontwikkelingshulp. De koninklijke families van onze partnerlanden hadden 'het cadeau' wel daarvoor kunnen aanwenden.

Stonden er gelijk weer minder 'dorstigen' aan de poorten van Europa.

Ja, ja, ik weet het: Sprookjes zijn niet waar.

Sprookje 5

Nederland rechtsstaat! Nog steeds?

Ik ga er aan twijfelen.

Waarom?

Omdat het kabinet plannen heeft om mensen 'onbepert, zonder vorm van proces' (gewoon zo'n 2 jaar) op te pakken. Redenen? Omdat de AIVD zegt, dat je terrorist bent.

Ben ik terrorist? Ik ben (in 1987) op een Vrouwencongres geweest in Moskou (in de toen nog echte UdSSR) en (in 1953) ging ik voor het eerst naar school in de (nu ex-) DDR.

In 1974 ging ik 1 dag naar het museum-eiland in Berlijn. "Hauptstadt" van de DDR. Toen kwam de BVD (dat is dus nu die AIVD) mij vragen wat ik daar die dag gedaan had. Als ik nu een 'pissig' links stukkie schrijf word ik dan ook als 'terrorist' opgepakt? Denkbeeldig?

Kijk maar naar Bush c.s.

Kabinet: Ik ben lekker toch niet bang! Je kunt me wat!

En ik stem op een ander soort kabinet, straks. Lekker puh!

Sprookje

6

Wie het breed heeft

Ben ik jaloers? Ja, altijd geweest!
Maar nu ben ik meer bezorgd.

Niet voor mijn kleinkinderen, want die heb ik niet.

Maar voor 'onze' (klein)kinderen. Want de rijken en hoogopgeleiden gaan hun broed nu in particuliere scholen, zonder 'regels' onderbrengen.

"Dat is veel beter voor een kind."

Ja, natuurlijk, als je geboren wordt met een gouden lepel in je bekkie, dan red je het toch wel.

Maar hoe moeten 'wij' dan het onderwijs voor 'ons' financieren? Voorwaarts ... en niet vergeten, de solidariteit!

Weet je nog wel?

Nu toch onderzoek naar de Velser Affaire

Door Bert Bakkenes

Volgens verschillende bronnen hebben Burgemeester en Wethouders van Velsen nu toch besloten om een onderzoek te starten naar de Velser Affaire, waarover we in een eerder artikel uitgebreid hebben geschreven. Een verzoek tot een vooronderzoek ligt nu bij het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD), en het enige wat nog ontbreekt is het groene licht van de Velser gemeenteraad. De beslissing van de raad is van cruciaal belang omdat het NIOD onderzoek door de Gemeente Velsen betaald moet worden, en het is niet zeker dat de gemeenteraadsleden hiervoor geld willen uittrekken. Het is nog niet bekend wanneer de uiteindelijke beslissing zal worden genomen.

De Velser Affaire is weer op de politieke agenda terechtgekomen door de roman "Het Schandaal" geschreven door Conny Braam, die vorige jaar is verschenen. Het boek is gebaseerd op de stelling dat er tegen het einde van de oorlog een samenwerking bestond tussen de Duitse bezetter en het zogenaamde "Oranje" verzet om nog voor het einde van de oorlog zoveel mogelijk communistische verzetsstrijders uit te schakelen of in handen van de Duitsers te spelen. Opdracht tot deze gang van zaken zou zijn gekomen van de hoogste leiding van de Binnenlandse Strijdkrachten (BS), waar Prins Bernhard opperbevelhebber van was, die directe instructies ontving van de Nederlandse regering in Londen.

Tijdens een vraaggesprek op de Tros Nieuwsshow van 4 april 2005 gaf Conny Braam aan dat ze erg blij is dat haar eigen onderzoek en boek blijkbaar zoveel te weeg hebben gebracht dat er nu een nieuw onderzoek komt. Maar ze maakte ook duidelijk dat het nog helemaal niet zeker is dat de waarheid nu aan het licht zal komen. "Er zijn na de oorlog 13 officiële en onofficiële onderzoeken naar deze zaak gedaan, en steeds opnieuw zijn de conclusies geheim gehouden omdat dit in het landsbelang zou zijn. Het is dus niet zo dat er

nooit bewijzen zijn gevonden. Ik heb me dan ook heel boos gemaakt over het commentaar van het NIOD. Een woordvoerder zei dat ze nog wel wat doosjes met materiaal hadden staan waar ze opnieuw even in zouden kijken. Dat vond ik een grof schandaal, dat er zo werd gereageerd."

Volgens Braam bestaat er geen twijfel aan dat de beschuldigingen kloppen. "Ik ben er zelf van overtuigd dat Hannie Schaft in de val is gelokt. De verzetsgroepen hadden geen eigen commandanten meer maar vielen onder de BS. De nieuwe commandanten ware politie inspecteurs die als collaborators bekend stonden. Natuurlijk werd daar tegen geprotesteerd. Zeker door Hannie Schaft. Zij had gestudeerd en had meer ervaring." Volgens Braam werd er naar die protesten niet geluisterd. "Deze nieuwe commandanten lieten eenvoudigweg instructies uittypen en verspreiden. Ik heb een originele instructie in handen van het hoofd van de BS Kennemerland waarin staat 'Gelieve alle namen en adressen van communisten door te geven daar zij nu al een bedreiging vormen'. Er staat verder in dat de communisten bezig zijn gewapende benden te vormen om in actie te komen na een Duitse capitulatie. Er zullen zeker namen en adressen zijn doorgegeven, want kort daarna begonnen de moordpartijen."

Braam zei tijdens het interview dat de zogenaamde BS commandanten misbruik maakten van de verzetsmeisjes om op deze wijze linkse verzetsstrijders uit te schakelen. "We moeten niet vergeten dat het om hele jonge mensen ging van 18, 19 of 20 jaar. Tijdens mijn onderzoek is me ook duidelijk geworden dat het eigenlijk geen Velser affaire, maar een landelijke affaire is. Na de oorlog is iedereen bang gemaakt. Er waren bedreigingen en aanslagen. Sommige mensen moesten naar Nieuw Zeeland vertrekken om de bedreigingen te ontlopen."

Conny Braam maakte duidelijk dat ze zich niet heeft laten afschrikken door bedreigingen. "Mijn papieren liggen in een kluis en daar komt niemand aan.

Ik voel, na de vele vraaggesprekken met mensen die nog steeds bang zijn, een bepaalde verantwoordelijkheid met betrekking tot de mensen in IJmuiden en Velsen. Ik zal alleen mijn informatie overdragen als ik echt vertrouwen heb in de onderzoekscommissie." Volgens Braam neemt de interesse in de hele zaak alleen maar toe. "Nu komen de kinderen van de slachtoffers in het geweer. Zij willen nu precies weten wat er met hun vader of neef is gebeurd."

Op de vraag of de kans niet bestaat dat er weer een nieuwe doofpot klaar staat zei Braam dat ze in dat geval hoopt dat er over 10 jaar weer iemand een boek zal schrijven over dit schandaal. "Ik heb gehoord dat er belangrijke aanwijzingen zitten in het persoonlijke archief van Prinses Juliana, en dat archief gaat over 10 jaar open."

Ook Kleintje Muurkrant heeft aangegeven benieuwd te zijn naar het onderzoek en zeker naar de connecties tussen de Velser Affaire en de overleden oorlogsmisdadiger Pieter Menten. Het blad hoopt dat het onderzoek ook wijder getrokken zal worden en dat bijvoorbeeld de vernietiging van de Amsterdamse verzetsgroep CS-6, het Englandspiel, en de contacten tussen Britse agenten en de Duitse Abwehr en SD in een paar Amsterdamse hotels tijdens de bezetting, aan de orde zullen komen.

Het is nog maar de vraag of dit gaat gebeuren, want als het NIOD het onderzoek moet uitvoeren is de kans inderdaad groot dat het nodige opnieuw zal worden verdoezeld. Het instituut heeft immers jaren lang haar best gedaan om alle onverkwikkelijke details met betrekking tot het verzet uit de openbaarheid te houden. Maar de druk wordt wel steeds groter en de angst onder de overlevenden lijkt af te nemen. Misschien dat de waarheid na meer dan 60 jaren eindelijk een kans maakt.

Bronnen:

Kleintje Muurkrant 04-04-2005
Tros Nieuwsshow 04-04-2005

We kwamen deze 'boekbespreking' over een volgens ons zeer interessant boek op Internet tegen. Het boek is helaas niet meer te bestellen via de reguliere boekhandel. Het is nog wel te koop in Nationaal Gedenkteken van het Fort van Breendonk, Brandstraat 57, 2830 Willebroek, België. Tel. + 32 3 860 75 25
E-mail secretariaat: mm.breendonk@busmail.net En u kunt het natuurlijk proberen via de bibliotheek.

Terugblik op de glorie dagen van het Vlaams SS-Blok

door Jan-Pieter Everaerts

Patrick Nefors, *Breendonk 1940-1945*, Standaard Uitgeverij, 2004, ISBN 90 02 21438 3

WO II ligt meer dan 60 jaar achter ons, maar deze tot nu toe donkerste periode uit de menselijke geschiedenis blijft aanzetten tot boeken, films, tv-series ... In eigen land draaide Frans Buyens in 1970 de nog steeds boeiende discussiedocumentaire 'Breendonk Open Dialoog'. Jong en oud wisselen daarin vrijuit van gedachten over de wereldproblemen

In 'Open Dialoog' wordt echter niet getoond wat 'Breendonk' tijdens W.O. II was. Nu het filmoeuvre van Frans op DVD heruitgebracht wordt, vond hij het zelf nodig dat er een korte informatieve documentaire over het fort gemaakt werd die samen met 'Open Dialoog' kon uitgebracht worden. Kort voor zijn dood begin 2004 beloofde ik Frans zo'n documentaire te maken. De twee programma's komen begin 2005 uit op DVD en dat dankzij het doorzettingsvermogen van Frans' levensgezellin Lydia Chagoll, die dan een tweede reeks films van Frans op DVD uitbrengt.

Voor het 17 minuten durende 'Breendonk, naziterreur in België' bezochten Sacha Kullberg en ik zomer 2004 herhaaldelijk het fort van Breendonk. Daarbij maakten we kennis met de historicus die in de documentaire uitgebreid aan het woord komt: Patrick Nefors. Van zijn hand verscheen eind 2004 een nieuw boek over

Breendonk: "1940-1945 Breendonk, de geschiedenis". Een kanjer van 400 bladzijden, sober maar mooi vormgegeven, met veel illustraties en een uitgebreide bibliografie en namenindex. Een boek dat hét standaardwerk over het 'kamp' van Breendonk genoemd mag worden. Of zoals op de achterflap te lezen staat: "Het eerste wetenschappelijk gefundeerde overzicht van de geschiedenis van Breendonk voor een groot publiek, gebaseerd op uitgebreid archiefonderzoek in binnen- en buitenland."

Breendonk niet voor herhaling vatbaar? Waarom niet?

Nefors kent zijn onderwerp door en door én is een Pietje Precies als het op details aankomt. Getuigenissen van overlevenden van 'Breendonk' neemt hij nooit zomaar voor 'waar' want de menselijke herinnering is o zo feilbaar. Cijfers, datums ... alles moet altijd gecheckt worden. In het begin van onze samenwerking aan de documentaire had ik het met die precisiedrang van Nefors soms moeilijk. Was het niet duidelijk: de nazi's waren de monsters, de kampgevangenen de onschuldige slachtoffers? Gaandeweg kreeg ik voor Nefors' opstelling meer begrip. Je doet de 'goede zaak' geen goed als je met de historische waarheid begint te smossen. Ook in een 'concentratiekamp' (juister: een 'Auffanglager', een 'transitkamp') als Breendonk, was er niet alleen maar wit en zwart. Sommige gevangenen gedroegen zich als 'kameroverste' al even rot als de nazi's en bij die nazi's waren er toch ook gradaties in slechtheid. Naarmate je zo'n 'hel' als Breendonk beter leert kennen, wordt het een stuk ingewikkelder maar ook 'bevattelijker'. Dan besef je dat zo'n kampen wel degelijk voor herhaling vatbaar zijn. In de tijd van het draaien van de documentaire sprak ik met enkele mensen over de jongste verkiezingsoverwinning van het Vlaams Belang/Blok en over hoe Vlaamse SS'ers destijds in Breendonk de ergste beulen waren; met name het sinistere duo Wyss/De Bodt. De opmerking die dan vaak kwam was: "Ik denk niet dat zo'n gruwel als die van Breendonk nu nog mogelijk is, zeker niet binnen Europa."

Misschien denkt u dat ook beste lezer, maar kunt u daar zeker van zijn? Waren het niet de Vlaamse SS'ers die mee aan

de wieg van het Blok stonden? Staan de oud-SS'ers niet nog steeds achter het 'Belang'? Steunt het Blok niet de buitenlandpolitiek van George Bush? Is diens regime niet verantwoordelijk voor gruwelkampen als Guantánamo en Abou Ghraib? Zijn er in de V.S. geen (door de 'privé' gerunde) gevangnissen waar gevangenen minder kosten dan de honden die hen bewaken? Apen wij in Europa niet met enige vertraging de V.S. in heel veel na? Zijn er binnen de Europese Unie geen landen waar extreem-rechts (én de maffia) aan de macht zijn (Oostenrijk, Italië ...)?

De geschiedenis blijft zich maar herhalen en daarom zijn boeken als dat van Patrick Nefors over Breendonk de moeite waard. Nefors' boek is overigens vlot geschreven, wat voor zo'n 'dode materie' als die van Breendonk een 'tour de force' is. Het boek is niet alleen vlot leesbaar, het motiveert ook om er in te blijven lezen. Zelf heb ik het haast in één ruk uitgelezen en als ik daarbij teruggedacht aan de lectuur over Breendonk die ik voordien verorbard had, bleek dit boek echt een verademing. Nochtans gaat het wel degelijk om zware kost.

"Wie niet in Breendonk gezeten heeft, weet niet wat honger is"

Nefors schetst eerst de geschiedenis van het Fort van Breendonk in vogelvlucht, van de bouw ervan vanaf 1909, de militaire functie van het fort tijdens de wereldoorlogen, het gebruik als 'Auffanglager', de oprichting van 'het Nationaal Gedenkteken' in 1947 tot en met de renovatie die in 2003 werd afgerond. In hoofdstuk 2 onderzoekt Nefors de belangrijkste facetten van het leven in het nazi-'Auffanglager': de honger ("Niets kenmerkt het regime van Breendonk zozeer als de honger"), de dwangarbeid, de mishandeling en de straffen ("Honger, dwangarbeid en mishandeling zijn de drie vaste bestanddelen van het kampregime van Breendonk"), het folteren, de executies ... Breendonk werd niet voor niets een 'hel' genoemd waar de gevangenen geen enkele beproeving bespaard bleefn. Velen bezweken er dan ook onder. En wie niet bezweek was voor zijn leven getekend. In totaal overleden 84 mensen in het 'Auffanglager Breendonk' en werden er 164 gevangenen gefusilleerd. Een groot aan-

tal Breendonk-gevangenen stierf elders, in de concentratiekampen oostwaarts in het 'Derde Rijk'. Van degenen die Breendonk en/of de andere kampen overleefden leden velen levenslang aan allerlei lichamelijke kwalen ten gevolge van de doorstane ontberingen en mishandelingen.

Verplichte kost voor alle Vlaams Belang-stemmers

In hoofdstuk 3 stelt Nefors ons het Duitse én het Vlaamse kampersoneel, hun handlangers en collaborateurs voor. Eerst maken we uitgebreid kennis met de Duitse SS'ers maar wat je van de lectuur vooral bij zal blijven is het verhaal van 'les boches d'honneurs': de Vlaamse SS'ers. Zij werden al snel de wreedaardigste beulen in Breendonk, onder andere om zich te bewijzen tegenover hun Duitse meesters. Het hoofdstuk over de Vlaamse SS'ers zou verplichte lectuur moeten zijn op alle Vlaamse scholen, verplichte kost ook voor wie het in zijn hoofd haalt om op de racistische club die zich nu Vlaams Belang noemt, te stemmen.

Nog een serie merkwaardige verhalen in Nefors boek krijgen we wanneer hij de 'collaborerende kameroversten' voorstelt. Om de rol van de 'kameroversten' te begrijpen, moet je weten dat de gevangenen in Breendonk opgesloten zaten in vroegere 'kazematten' van het Belgisch leger. Per kamer verbleven er enkele tientallen personen (afhankelijk van het aantal gestapelde bedden). Per kamer stelden de nazi's een kameroverste aan. Vaak gingen die oversten (waaronder ook joden) zeer ver in hun collaboratie met de nazi's. De ene keer deden ze dat puur uit opportunisme; een andere keer speelde er ook wrok mee tegenover de samenleving.

"Geen ijdele snoeverij"

Wie kwam er in Breendonk terecht als gevangene? Over die "geraamten in lompen gekleed" brengt Nefors "een geschiedenis in 21 portretten". Nefors schrijft over heel 'gewone' mensen die toevallig bij razzia's werden opgepakt alsook over willekeurig opgepakte Belgische notablen en politici die in Breendonk terecht kwamen als 'gijzelaars' nadat er een aanslag tegen de Duitsers gepleegd was. Een aantal van die gijzelaars werden in Breendonk uit vergelding doodgeschoten. Verder waren er bv. ook voor de Sovjet-kommunisten gevluchte Russen (...), veel joodse mensen 'natuurlijk' alsook verzetsmensen waarvan de communist Jacques Grippa (chef-staf van de Gewapende Partizanen) het meest tot de verbeelding

spreekt, onder andere omdat hij de folteringen in Breendonk doorstond zonder te klikken én nadien in Buchenwald mee het verzet tegen de nazi-kamplering organiseerde.

Nefors: Naar eigen zeggen bleef hij (tijdens de folteringen) "geestelijk en moreel volledig ontspannen en meester van mezelf, mijn gedachten, mijn gedrag". Dat was geen ijdele snoeverij, want Grippa heeft wel degelijk standgehouden - op een moment dat andere leiders van de communistische partij door de knieën zijn gegaan. In het museum in het Fort van Breendonk dat nu gewijd is aan het verzet - en er was heel wat verzet in bezet België - ziet men hoe Grippa ook na WO II een communistische 'hardliner' bleef die onder andere bij Mao Zedong op visite ging (nog later zou hij het maoïsme veroordelen als een 'contrarevolutionair complot'). Andere communisten die in Breendonk gefolterd werden, gingen er wel onderdoor en dat leidde bv. in 1943 tot de arrestatie van de top van de KP en van haar gewapende arm, de Gewapende Partizanen.

Breendonk II

Nefors wijdt ook een hoofdstuk aan "Breendonk na de bevrijding". Al snel na de bevrijding van België - terwijl de oorlog oostwaarts verder woedde - werd Breendonk opnieuw gebruikt om mensen op te sluiten: collaborateurs. Ook in dat 'Breendonk II' dat onder de leiding stond van verzetsgroeperingen, werden wreedheden begaan, maar op kleinere schaal. Aan de nieuwe wantoestanden kwam overigens snel een einde - in oktober 1944 wordt 'Breendonk II' reeds ontruimd - maar de verhalen erover bleven jarenlang 'gefundenes Fressen' voor de rancuneuze subcultuur (zoals die o.a. in 'Pallietkerke' verschijnt) van ex-collaborateurs. Eind december 44 werden er in Breendonk opnieuw gevangenen opgesloten, nu door de Belgische overheden. Breendonk bleef een officieel interneringscentrum tot begin 1947. Pas in dat jaar krijgt het Fort de bestemming van 'Nationaal Gedenkteken' dat de herinnering aan de nazigruwel levend moet houden. De belangstelling voor het Fort taande vervolgens geleidelijk tot de kentering kwam in de jaren 90. In 2003 werd het Fort na een renovatie, opnieuw geopend met een verlengd bezoekersparcours en een volledig vernieuwd museum.

"Totaalbeeld"

Over heel die zware materie schreef Pa-

trick Nefors dus een boek dat zich zelfs door wie over de materie al één en ander weet, laat lezen als een trein. Hoe slaagt de auteur daar in? Vooreerst door zijn schrijfstijl: vaak korte zinnen met beeldrijk taalgebruik en 'dubbele bodems' in de stijl van dit zinnetje over Grippa: "Jacques Grippa sterft in hetzelfde jaar als de Sovjet-Unie aan de gevolgen van een slepende ziekte." Belangrijk is ook dat Nefors de geschiedenis een gezicht geeft door in te zoomen op de mensen die Breendonk maakten tot de hel die het werd én op hun slachtoffers. Nefors zoekt naar de drijfveren van de beulen en die drijfveren waren vaak van ontzettend laag allooi. Zo keert steeds weer terug hoe de leden van het 'Herrenvolk' die de SS'ers dachten te zijn, zich inlieten met gesjoemel van het ergste soort. Zelfs met de door hen verfoeide joden deden ze 'zaakjes'. In de pagina's waarin Nefors de afkomst van de Duitse beulen in Breendonk beschrijft, krijg je meer inzicht in zowel de opkomst van het nazisme als van het soort volk dat er zich toe aangetrokken voelde (niet zelden mensen die het in de 'gewone' maatschappij niet wisten 'te maken').

Nefors laat uiteraard ook de gevangenen aan het woord maar bv. ook de Duitse soldaten die in Breendonk voor executies werden ingezet. Eén en ander resulteert in een totaalbeeld, waarin je het hele 'Breendonk-gebeuren' vanuit verschillende invalshoeken te zien krijgt. Verder doorspekt Nefors zijn boek met merkwaardige details. Voorbeeldje: als bij het begin van WO II de Franse troepen zware tegenslagen beginnen incasseren, noteert Nefors hoe "de Britten" (in de omgeving van koning Leopold III) "de ommezwaai in de Belgische moraal met verwondering aanzien: 'het gevoel van verslagenheid in de Franse missie'" (bij Leopold III) "is intens, maar om één of andere curieuze reden heeft het nieuws van de Franse tegenslagen een opbeurend effect op de Belgen" ...

Een boek dat geen moment te laat komt

Nefors maakt ook vergelijkingen met de 'grote concentratiekampen' zoals Buchenwald waar hij ook weer merkwaardige details over geeft. Zo liet men in Buchenwald eens alle gevangenen 19 uur in de nachtelijke vrieskou van -15 C op de appelplaats staan. Resultaat? 70 doden ... Enige ironie is Nefors niet vreemd, ook in de omgang met de boosaardige terminologie van de nazi-kampbewakers die bv. spraken over de gevangenen als 'opgewarmde lijken'. Historicus Nefors

schrijft dan wel een wetenschappelijk verantwoord werk, maar dat verhindert hem niet om 'voorbehandlende' termen kritisch in vraag te stellen. In volgend zinnetje, staat niet zonder betekenis het woord repressie' tussen aanhalingstekens. Het gaat over het feit dat een homogene CVP-regering begin jaren vijftig de doodstraf voor zware collaborateurs in levenslang liet omzetten: "De CVP is immers voorstander van de matiging van de zogenaamde 'repressie'". Was er sprake van repressie? Hoe dan ook, door deze houding van de CVP ontsnapte één van de ergste beulen van Barendonk, de Vlaamse SS'er Richard De Bodt, aan de doodstraf. Hier en daar doorprikt Nefors mythes, zoals die bv. over 'de gaskamer van Barendonk'. "Overdrijven is menselijk" schrijft Nefors maar met liegen dient men de geschiedenis niet en daarom onderzoekt hij alle gegevens met voorzichtigheid. Al met al een uiterst waardevol boek dus dat geen moment te laat komt. Nu zelfs 'gematigde' 'democraten' beginnen pleiten voor het collaboreren met de rechtstreekse erfgenamen van het 20ste eeuwse nazisme en fascisme, is het bijzonder nuttig om in herinnering te brengen tot welke menselijke ellende, de rassenhaat en allerlei übermensch/eigenvolkerst-theorieën leiden kunnen. Misschien moet iemand het nu maar eens organiseren dat het boek van Nefors bij zowat alle leidende Vlaamse politieke én economische topfiguren terecht komt zodat ze achteraf niet (weer) kunnen beweren "Wir haben es nicht gewusst". (Uitpers, nr. 62, 6de jg., maart 2005)

Medewerker gezocht

Hopelijk merkt u er niet veel van als u dit blad onder ogen krijgt, maar het is elke keer weer spannend of het lukt. Komt er voldoende kopij? Komt de opmaker niet 'onder de trein', of valt hij door ziekte uit? Dat zijn zo maar enkele zaken waardoor het verschijnen van "de anti fascist" in gevaar zou kunnen komen. Kortom er is onvoldoende reserve-capaciteit.

Daarom zijn wij op zoek naar:

- Iemand die wil leren hoe je met Adobe Indesign CS (dé opmaakstandaard in de drukkerijwereld) onze krant en andere kranten kunt opmaken.

Profiel: we zoeken iemand die al redelijk met de computer (Windows XP) overweg kan en de beschikking heeft over een snelle Internetverbinding en nog wat tijd overheeft.

Heb je interesse? Neem dan contact op via e-mail met: secr@afvn.nl

Bevrijdingsfestival Amersfoort 2005

Stadspark Schothorst - 12:00 tot 19:00 - Toegang Gratis

Op 5 mei organiseren de Oranjeverenigingen Amersfoort, Hoogland en Hooglanderveen samen met de Stichting Amersfoort Solidair een groots en gevarieerd Bevrijdingsfestival in park Schothorst. Daarvoor is een uitgebalanceerd programma opgesteld met groot amusement, lokale artiesten, culturele activiteiten, een leuk kinderprogramma en inhoudelijke verdieping.

5 mei, iedereen vrij!?

Volgens het nationaal comité 4 en 5 mei is het jaarlijks herdenken en vieren niet alleen iets van het verleden maar veronderstelt het ook een actieve houding in het heden. Waar mensen samenleven, bestaat vrijheid, en daarmee vrede, alleen als mensen die met elkaar delen. Daarvoor is een actieve betrokkenheid nodig bij de samenleving waar wij deel van uitmaken; lokaal, nationaal en internationaal. Het lustrumjaar 2005 wanneer het 60 jaar geleden is dat WOII plaats vond, biedt dan ook een goede aanleiding tot het organiseren van een bevrijdingsfestival voor de inwoners van de gemeente Amersfoort en omstreken. Slogan van het festival is '5 mei, iedereen vrij!'. Doel van het festival is het aanbieden van een gevarieerd (cultureel) programma rondom het thema 'vrede en vrijheid' aan jong en oud in Amersfoort op 5 mei 2005. Het gaat hierbij om bewustmaking van de inwoners van Amersfoort van de verschillende aspecten van vrijheid.

Programmering

Centraal op het festival staan het hoofdpodium en de zogenaamde Vrijheidsmuur. Daarnaast zetten we met een tweede podium, theatertent en vrijheidsdorp een uitgebreid cultureel en inhoudelijk programma neer waar bezoekers met behulp van theater, kunst, muziek, films, workshops, informatie en een kin-

derprogramma op allerlei manieren het begrip 'vrijheid' kunnen beleven.

Behalve Hind en Anita Meijer zullen onder andere Armand, DAC, Swingus met dingus en C3 optreden, op het hoofdpodium en een tweede podium midden op het festivalterrein. Rond het kleine podium zal een opvallende Vrijheidsmuur geplaatst worden waar artiesten en bezoekers hun ideeën over vrijheid kunnen uiten. In een theatertent zullen de hele middag allerlei lokale cabaretiërs en performers optreden. Een aantal artiesten schrijft zelfs speciaal voor het thema van het festival een lied of voorstelling. Een groot deel van het programma is gericht op kinderen, bijvoorbeeld met een Afrikaanse verhalenverteller, poppenkastvoorstelling, jongleur en draaimolen. Daarnaast kunnen ze een ballon met een vredesboodschap oplaten en met een echte kunstenaar op de Vrijheidsmuur schilderen.

In het zogenaamde Vrijheidsdorp zullen we een divers creatief en informatief programma aanbieden. Zo komt er een bioscoop waar korte documentaires worden getoond van onder andere De Nieuwe Omroep en kan men meedoen aan het Bafa Bafa spel. Daarnaast zijn er tentoonstellingen van Jan Kees Helms, Folkert fotografie, Sander painting en Ron Jagers. Het NEAG zal twee vaardigheidscursussen aanbieden: 'alternatieven voor geweld' en 'kinderen & conflict'. In twee mini-conferenties willen we enige inhoudelijke verdieping bieden. Deze bestaan uit een aantal workshops over 'vrijheid als voorwaarde voor vrede' en 'vrijheid van religies volgens jongeren' (hiervoor moet men zich trouwens voorinschrijven; dit kan via de website www.bevrijdingsfestivalamersfoort.nl). Tenslotte zullen diverse organisaties hun goede doelen toelichten via een informatiemarkt.